

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Pigtraad-Gestapofangen

Nr. 4
August
1990

Aabenraa-kredsen fejrer 15. august 50 års jubilæum. Billedet viser »Folkehjem«, hvor kredsen blev stiftet.

Kammeraternes Hjælpefond

Stiftet 1945

Henvendelse om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til kontorchef, cand.jur. Hans Andersen, Sløsenevej 19, 4894 Øster Ulslev. 53 86 55 59.

Henvendelse ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til overlærer Preben Feddersen, 5874 Lundeberg, Hesselager. 62 25 14 77. (Der er 7 senge). Feriehemmets adresse er: Flejmosen 4, Østerby, 6470 Syd-Als, Als. 74 40 53 42.

Tilsynsførende: fru Karin Boysen, Østerbyvej 46, Østerby, 6470 Syd-Als, tlf. 74 40 51 75.

Medlemmer: Iflg. fundatsen paragraf 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre.

På fondens møde den 24. september 1977 besluttedes det, at fondens virksomhed især skulle samles om at videreføre feriehjemmet på Kegnæs, at videreføre bladet »Pigtraad« og at søge sikret, at 4. maj fortsat højtideligholdes i Ryvangen.

Forretningsudvalget:

Formand: Kontorchef, cand. jur. Hans Andersen.

Sløsenevej 19, 4894 Øster Ulslev. Tlf. 53 86 55 59.

Næstformand: Civilingeniør Mogens Dyre,

Kærvej 14, 6400 Sønderborg. Tlf. 74 42 86 26.

Kasserer: Skræddermester Povl Brandt, Glerupvej 19, 2610 Rødovre. Tlf. 42 91 13 72.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Chr. Winthers Vej 1, 8600 Silkeborg. Tlf. 86 81 07 09.

Overlærer preben Feddersen, Caroline Amalievej 11, Lundeberg, 5874 Hesselager. Tlf. 62 25 14 77.

Den øvrige bestyrelse består af:

Kontorchef Niels Christian Andersen
Volmersvej 5, 6330 Padborg
Tlf. 74 67 31 53

Sektionschef Hans Bøjlund
Skovparken 7, 6000 Kolding
Tlf. 75 52 96 11

Sparekassedirektør Einer Hauberg
Holballe 3, 6473 Tandslet
Tlf. 74 40 76 04

Direktør G. Jespersen
Gullestrupvej 7, 7400 Herning
Tlf. 97 12 11 84

Direktør Bernth Johannesson
Jacobs Allé 16, 2.th.,
1806 Frederiksberg C
Tlf. 31 31 86 86
Sommer 42 30 64 58

Læge Axel Jørgensen
Duebrodrevej 14, 9000 Aalborg
Tlf. 98 10 15 80

Oberst K. Kjeldsen
Tingagerhjemmet, 5750 Ringe
Tlf. 62 62 31 63

Tandtekniker Leo Kæraa
Dalsvinget 1, 8270 Højbjerg
Tlf. 86 27 04 28

Herreekviperingshandler
Carl Otto Larsen,
Lærkevej 6, 6440 Augustenborg.
Tlf. 74 47 11 60

General Fl. B. Larsen
Lundsgårdsvej 16, 4180 Sorø
Tlf. 53 63 59 20

Forvalter Axel Lauritzen
Lundtofteparken 42, 2.tv., 2800 Lyngby
tlf. 42 88 12 42

Overbetjent Ejler Mortensen
Nørregade 6, 6440 Augustenborg
Tlf. 74 47 17 04

Redaktør Johs. Rasmussen
Ømkulevej 9, 7100 Vejle
Tlf. 75 82 65 72

Provst Poul Riis
Hostrupsgade 9, 4200 Slagelse
Tlf. 53 53 35 34

Maskinmester H.P. Skjoldborg
Skovbrinken 9, 6400 Sønderborg
Tlf. 74 42 57 07

Fhv. Bestyrer
Solveig Skjøtt
Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose
Tlf. 42 48 56 74

Fangesammenslutningens Rekreattionsfond

Fonden, der er stiftet af SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45, yder støtte til rekreationsophold for tidligere fanger og andre invaliderede fra frihedskampen.

Ansøgningsskema kan rekvireres hos formanden: Villy Mørk Jensen, Sjørringvigvej 6, Sjørring, 7700 Thisted, eller i de enkelte foreninger. Der kan bevilges støtte på indtil 75 pct. af rekreationsopholdets samlede pris, dog max. kr. 4.000.

Der ydes støtte til ophold på egentlige rekreationshjem, kuranstalter, sanatorier etc. Til ophold af mere feriemæssig karakter kan der ikke bevilges støtte.

Ansøgningsskemaet skal ved indsendelsen være udfyldt således, at samtlige spørgsmål er besvaret. Den i skemaet nævnte dokumentation skal være bilagt. Originale bilag vil blive returneret sammen med besvarelsen.

Da bevilgede beløb ikke kan udbetales til ansøgeren, men kun til rekreationsopholdets arrangør, må skemaet indsendes i så god tid, at svaret kan være fremme, inden betaling for opholdet skal finde sted. Det på påregnes, at behandlingen af ansøgninger i fondens bestyrelse tager omkring 14 dage.

Neuengamme Foreningens Rekreations- & Hjælpekasse til fordel for Frihedskampens Ofre

Adresse: c/o Frihedsfondens kontor, Frederiksberg Bredgade 13, 2000 Frederiksberg.

Midlerne fra salg af frimærke med overpris, til fordel for frihedskampens ofre og deres minde, udgivet i anledning af 40 års dagen – 4. maj 1985, uddeles til rekreationsformål eller -hjælp i særlige trangstilfælde. Beløb kan søges af danske statsborgere, der er – eller vil kunne anerkendes – i henhold til lov om erstatning til besættelsestidens ofre § 1a.

Anmodning om ansøgningsskema sendes til ovenstående adresse.

Bladet

Pigtraad-Gestapofangen

Udkommer med 7 numre i år.
(De lige mdr. + november).

ABONNEMENT, BLADREGNSKAB OG ANNONCER

Poul Nielsen,
Bavnebjergspark 6,
3520 Farum
42 95 22 08
Giro 9 31 54 54

Årsabonnement 60,- kr.

Udenfor Skandinavien betales et portotillæg på 50,- kr.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes hurtigst muligt ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

REDAKTION

Johs. Fosmark
(ansvarshavende)
Chr. Winthers Vej 1
8600 Silkeborg
86 81 07 09

Kaj Christensen
Præstegårdsvænget 16
5210 Odense NV
66 13 80 10

TRYK

Fjerritslev Avis Offset

INDE I BLADET:

Åbenråkredsen fylder 50 år ...	87
Åbenråkredsen	
var ungt blod	88
29. august, belyst i dag	89
Sange fra Frøslev	91
Mindeværelser i Esbjerg	92
Runde dage	94
Cap Aronas mindedag	97
Foreningerne	98-101
Mindeord	101-103
Bøger	103

De følgende numre af vort blad udkommer 15/10 og 15/11 1990. Stof må være redaktionen i hænde senest en måned før.

Pigtraad-Gestapofangen

NR. 3

aug.
JUNI 1990

45. ÅRGANG

Organ for Kammeraternes Hjælpefond og Sammenslutningen af danske fanger fra Frihedskampen 1940-45

Buchenwald-klubben · Dachau-klubben · Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen
Landsforeningen Gestapo-Fangerne · Foreningen af Gestapofanger fra besættelsen · Hannover-Stöcken-gruppen
Horserød-Foreningen · Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme
Ravensbrück-gruppen · Sachsenhausen-foreningen · Stutthof-foreningen · Theresienstadt-foreningen

Aabenraa-Kredsen 50-års jubilæum d. 15. august 1990

Af Hans Mørup

Torsdag den 15. august 1940 var 14 unge mennesker mødt op til et fortroligt møde på Folkehjem i Aabenraa. I min mundtlige indbydelse understregede jeg, at mødet ikke måtte omtales til andre, og det blev her på Folkehjem anmeldt som en »studiekreds i grænselandets historie«.

De 14 var gamle prøvede venner. Og så gik arbejdet i gang. Med alle midler ville vi bekæmpe besættelsesmagten og den danske samarbejdsregering, der - endnu før de faldne danske soldater og grænsegendarmen var begravet - gik i samarbejde med den fjende, der trods en »ikke-angrebspagt« den 9. april 1940 uden varsel eller krigserklæring havde overfaldet vort land.

Vort mål var klart: Et frit dansk folk, et Sønderjylland fra Kongeå til Ejderen i et frit Danmark og Danmark i et nordisk statssamfund. Dette skal huskes på baggrund af hjemmetyskernes højtrøstede krav: »heim ins Reich«.

Vi troede fra første dag på det nazistiske Tysklands nederlag, og vi var os bevidst, at vort arbejde kunne komme til at koste os livet.

Kredsen blev i den efterfølgende tid suppleret op, og i alt 19 personer fulgte med i den lange, illegale periode, der blev fyldt med megen dramatik og mange lidelser.

Vi samarbejdede med personer og grupper i Aabenraa

og ud over hele landet, med f.eks. bladet »Vort Værn«, Sct. Georgsgilderne og Forsvarsbrødrene (Aabenraa-afd.), med landsforeningen »Det frie Nord« og med partiet Dansk Samling.

Kredsens massive engagement i terrænsporten gav os en kreds af unge, som vi senere i stor udstrækning byggede de illegale grupper på. Ved vore 3 gruppefører-skoler fik vi 18 udvalgte unge, der skulle være ledere af de illegale grupper, som kom til at yde en stor indsats i det videre illegale arbejde sammen med mange andre terrænsportsfolk.

Samtlige medlemmer af Aabenraa-Kredsen gik aktivt ind i modstandskampen, der for kredsens vedkommende kom til at omfatte følgende:

1. Duplikering og udsendelse af illegale publikationer, aviser og bøger.
2. Hjælp og husly til og videre-transport af eftersøgte personer og sabotører fra hele landet og andre, der måtte udluses til Sverige.
3. Center for den militære efterretningstjeneste (kontakt Jacob Jacobsen, oberst Lunding).
4. Terrænsportens hemmelige kontakt til den halv-officielle P-plan. Terrænsports-gruppernes forsyning med våben fra politiets våbendepoter i en given situation.

Grupperne fik illegalt våbeninstruktion på Ungdomshjemmet i Aabenraa

og på det daværende Hotel Søgård i nærheden af Søgård kaserne. P-ordningen gik reelt i opløsning efter 29. august 1943. Aabenraa-Kredsens tilslutning til denne P-plan skal ses som et modtræk mod hjemmetyskernes korps de »zeitfreiwillige«, der blev uddannet på kaserne i Tyskland, uniformeret og bevæbnet til brug for »beskyttelse af hjemstaven«.

5. 1943 begyndende sabotage i samarbejde med løjtnant Bøges sabotagefolk.
6. Januar 1944 - (Juni 1944). Region 3 starter opbyg-

ningen af regionen på alle niveauer, våbenmodtagelse pr. jernbane og fordeling over hele regionen. Sabotagegrupper og ventegrupper oprettes. Sabotagen sættes i gang.

Regionsledelsen:

Farver Jacob Jacobsen, regionsleder. Kaj Ibsen, Kolding (kommunisterne), Hans Mørup.

(Jørgen Poulsen, Svend Aage Lyck og Sven Hoffmann, alle fra Aabenraa-Kredsen, bliver knyttet til ledelsen.)

Kaptajn K. Kjeldsen, Assens, skulle virke som militær rådgiver for regionsledelsen.

Ved klokkespillet på Skamling samler Aabenraa-kredsen sine medlemmer hvert år den 5. maj.

Her offentliggøres for første gang navnene på Aabenraa-Kredsens medlemmer (erhvervstitlerne er taget fra de 19 medlemmers videre vej gennem tilværelsen):

Kaj Jensen (grosserer), Aabenraa - region 3.

Johan Nissen (gårdejer), Rise, senere Stevns.

Jørgen Krarup (fritidshjemsleder), Aabenraa - region 3.

Johannes Rasmussen (orgelbygger), Aabenraa - region 3.

Søren Møller Christensen (ingeniør), Aabenraa - region 3.

Svend Aage Lyck (grosserer), Aabenraa - region 3, England.

Johan Jessen (direktør), Aabenraa - region 3.

Jacob Jacobsen (farver), Aabenraa - region 3, England.

Sigfred Riishøjgaard, Rise (sognepræst, forstander), region 3.

Erik Jessen (købmand, amtsborgmester), Aabenraa - region 3, Århus.

Harald Clemann (skibsmægler), Aabenraa - region 3.

Niels Debel (speditør), Aabenraa - Krusaa - region 3.

Peter Petersen (lagerchef), Aabenraa, senere Silkeborg.

Jørgen Poulsen (distriktschef), Aabenraa - region 3.

Helge Roland Hansen (boghandler), Aabenraa, senere Holbæk.

Jens Bækthøj (købmand, lagerforvalter), Rise - region 3.

Sven Hoffmann (bankdirektør), Aabenraa - København, region 3.

Hans Mørup (købmand), Aabenraa - region 3.

Nis Enemark (assurandør), Aabenraa - region 3.

7 af Aabenraa-Kredsens medlemmer kom i tyske fængsler og koncentrationslejre,

2 af medlemmerne kom via Sverige til England og trådte ind i den engelske hær,

5 af medlemmerne måtte gå under jorden, og de fortsatte i det illegale arbejde i regionen og ud over landet,

5 af medlemmerne oplevede den 5. maj 1945 »over jor-

den«, aktive i modstandsbevægelsen rundt i landet (deraf kun 2 i Aabenraa).

Ved folketingsvalget i 1943 gik iøvrigt hele Aabenraa-Kredsen ind for Dansk Samling. Riishøjgaard blev folketingskandidat i Sønderborgkredsen og Jacob Jacobsen i Aabenraa-kredsen. Tage Albertsen, der havde en snæver tilknytning til Kredsen, blev opstillet i Løgumklosterkredsen.

Vi redigerede og bekostede en valgavis for hele Sønderjylland, og de af kredsens medlemmer, der var fyldt 25 år, blev stillere for Jacob Jacobsen, selv om vi vidste, at vi hermed leverede besættelsesmagten vore navne »på et fad«, men vi **måtte** demonstrere mod regeringen Scavenius og de 5 samarbejdende

partier, der stod bag den.

Dansk Samling kom ind i Folketinget med 3 mandater - mere kunne det ikke blive til, endda efter 3 års besættelse. Kun ca. 43.000 vælgere sagde nej til samarbejdsregeringen og dermed ja til modstandsbevægelsen.

Den 23. juni 1945 oplevede vi det som et under, at vi alle 19 med koner hhv. kærester kunne samles til befrielsesfest i Aabenraa.

Aabenraa-Kredsen fortsatte sit aktive virke indtil ca. 1950, bl.a. med opbygningen af hjemmeværnet og med udgivelsen af ugeavisen SLESVIGEREN og med arbejdet for Sydslesvigs frigørelse fra Tyskland og hjemvenden til Danmark.

En lang række af vore gode kammerater i modstands-

kampen oplevede ikke Danmarks befrielse den 5. maj 1945. **Hvert år den 5. maj mødes vi med modstandsfolk fra hele region 3 på Skamlung. Her står klokkestabelen, det smukke mindesmærke for regionens faldne modstandsfolk, hvor mindetavlerne bærer de faldnes navne.**

3 amter og hjemmeværnet vil også i fremtiden her minde kommende generationer om, hvad det kan koste at ville have frihed, i et frit Danmark. **Det har også bud til alle danske her i 1990.**

Og det tager vi 10, der endnu er tilbage, med os, når vi den 15. august med vore damer mødes ved en sammenkomst på Folkehjem - vort første mødested for nu 50 år siden.

Hans Mørup

Aabenraakredsen var ungt blod

Amtsborgmester gennem en årrække, Erik Jessen, Aabenraa, fortæller om kredsens første tid og bl.a. om arrestationsbølgen

Hjemsendt fra forsvaret i april 1940 søgte jeg hjem til mine forældre i Aabenraa, hvor jeg fik midlertidig beskæftigelse i min fars manufakturhandel. Her mødte jeg Hans Mørup, som jeg kendte fra en kort tid som medlem af Konservativ Ungdom i Sønderborg.

Månederne efter den 9. april var en frustrerende tid. Bitterheden over den 9. april var stor og vendte sig både mod besættelsesmagten og de politikere, der handlede ilde forud for og på selve den 9. april. Den vendte sig også stærkt imod de gamle partiers påbegyndte samarbejdspolitik.

Da Hans Mørup opfordrede mig til at komme til møde den 15. august på Folkehjem, gjorde jeg det gerne. Der mødte en fjorten femten overvejende unge mænd i tyverne. Enkelte var noget ældre, deriblandt farvermester Jacob Jacobsen, købmand Kaj Jensen og pastor Sigfred Riishøjgaard. Jeg kendte ikke alle mødedeltagere, havde jo været borte fra byen i fem år.

De første møder var nær-

mest samtale- og orienteringsmøder, men senere fulgte der opgaver, der så længe de var rimeligt legale, blev drøftet i Kredsen, mens de efterfølgende illegale af sikkerhedsgrunde, blev holdt i mindre kredse.

Et af de første initiativer var den udsendelse til folk fra den danske adel, idet vi havde set, at nogle af disse holdt til hos nazisterne. Men udsendelse koster penge, og vi var kun os selv til at betale, så vi måtte skillinge sammen. Det gjorde et vist indtryk, da Mørup lagde for med at lægge en hundredekroneseddel på bordet, det var mere end en ugeløn.

Min første tid i Kredsen blev kort. Den 1. november flyttede jeg til Århus. Jeg beholdt dog en vis kontakt til Kredsens arbejde og deltog, når jeg var hjemme på ferier. Bl.a. deltog jeg i januar 1941 i et terrænsportskursus på Rønshoved Højskole, hvor adskillige af Kredsens medlemmer var med. Der traf vi folk som højskoleforstanderne Aage Møller og Robert Stærmosé samt Vilh. la Cour,

hvis skrifter jeg siden distribuerede i Århus. Det var jo Dansk Samlings folk. Hertil hørte adskillige af Kredsens medlemmer, deriblandt jeg.

Da jeg i februar 1943 igen bosatte mig i Aabenraa, var Kredsen i gang med mange opgaver. Den første, jeg engagerede mig i, var Kredsens arbejde for Dansk Samling op til Folketingsvalget i 1943, hvor vi både søgte at opstille kandidater, finde stillere og samle penge ind til agitation. Valget gik ikke helt efter vore forhåbninger. Hver stemme kostede dyrt, men det gjorde nu ikke noget. Vores samvittighed var i orden. Flere af Kredsens folk var stillere og kandidater. Om det var så fikst, ved jeg ikke, for da jeg i maj 44 var til forhør hos Gestapo, lå på bordet foran Gestapomanden Naujock vores nydelige pjece med »det ikke krøllede Dannebrog«, bl.a. indeholdende flere navne fra Kredsen. Men vi var så få, at de fleste måtte påtage sig flere opgaver.

I vinteren 43/44 duplikerede og udsendte vi Arne Sørensens »Niels Jydes Breve«.

Jacob Jacobsen havde skaffet en duplikator, og trykningen foregik i min far, Peter Jessens forretning, i sene aften- og nattetimer. Vi var meget forsigtige og arbejdede med handsker på. **Brevene udsendte vi med afsenderadresse »Kaninavlerforeningen for Aabenraa og Omegn«.** Omkring samme tid har det været, at Svend Lyck og jeg en nat ude ved jernbanen, syd for Rødekro, observerede hvor og hvornår de tyske vagter skiftede vagt.

I 1944 blev jeg af Mørup udnævnt til postbud, idet jeg modtog illegal post fra postbud Werner Nørgaard og afleverede den til Mørup. Det var en nem opgave, men da jeg den 31. maj 1944 blev arresteret af de to danske gestapohåndlangere, Hammeken og »Snogen«, havde jeg lige fået et sådant brev og havde det i lommen.

Illegalt brev forsandt på hotellet

Efter forhøret lykkedes det mig dog under et toiletbesøg at få det skyllet ud. Arrestationen omfattede foruden min far, min ældre bror og mig, også mine to yngre brødre, der boede i henholdsvis Århus og Sønderborg, så Gestapo regnede nok med, at de havde fat på storvildt.

Vi tre i Aabenraa blev navnlig afhørt om vort kendskab til Jacob Jacobsen og Dansk Samling. Vi var på det tidspunkt lykkeligt uvidende om, at Jacob Jacobsen var regionsleder og Mørup medlem af regionalledelsen. Vi sad i Aabenraa arrest i en tre dages tid, men det hele beroede på en forveksling. Det var regionsledelsen, her især Mørup, der var ude efter. Mørup blev da også arresteret. Ligesom andre af kredsens medlemmer blev det. Jeg hørte til de heldige, der slap ud igen. Adskillige fra den arrestationsbølge endte i KZ-lejre.

Sidst i juni følte jeg igen jorden brænde og gik under jorden i Midt- og Nordjylland, men efter krigen kunne hele Kredsen mødes igen. Alle med livet i behold, men flere tydeligt mærket af de ufri-villige ophold sydpå.

29. august, belyst i dag

Vi fik bruddet med besættelsesmagten den 29. august 1943, og spørgsmålet melder sig:

Var det det rigtige tidspunkt? eller burde bruddet være sket tidligere?

Burde vi måske have udvirket, at vi slet ikke havde fået bruddet?

I modstandsbevægelsen er vi gennemgående stolte over dagen, ja, vi kalder den »vores dag«, men har vi lov til at kalde den sådan?

Her belyser 4 fangekammerater og en god ven af vort blad synspunkterne, som de vil forme dem i dag.

Vores største dag

Af horserødfange nr. 50, Villy Karlsson

Det var lørdag den 28. august 1943. Jeg kom cyklende ad Nørrebrogade om eftermiddagen og mødte formanden for mit fagforbund, Dansk Litografforbund. Jeg bragte ham hver måned en bunke af »Frit Danmark« og en håndfuld af »Ungdommens Røst«. Nu fortalte han oprømt, at han havde været til et orienteringsmøde, hvor det blev oplyst, at der havde været afholdt et regeringsmøde om nye tyske krav. Der havde været hidsige diskussioner og dyb uenighed blandt ministrene, om man skulle besvare tyskerne med et nej. Det blev et nej. Endelig! var vi enige om.

Min allerførste tanke var, om jeg straks skulle cykle de

Villy Karlsson

ca. 50 km til Horserød og råbe ind over hegnet til mine kammerater, at nu skulle de stikke af. Jeg overvejede det nøje, ikke for den lange cykelturs skyld, men opgav. Jeg vidste jo, at de danske myndigheder havde lovet at slippe mine kammerater løs, hvis tyskerne overtog magten i Danmark. Jeg var selv sluppet fri i april måned.

Da jeg bagefter blev klar over, at regeringen overlod mine tidligere fangekammerater gennem næsten to år til en uhyggelig skæbne, fik jeg dårlig samvittighed. Havde jeg svigtet kammeraterne oppe i Horserød-lejren?

PÅ DEN TID havde jeg illegalt logi i et kælderværelse hos en klassekammerat fra Vognmandsmarkens skole. Det måtte jeg dog snart opgive, da nogle bekendte i kvarteret, hvor jeg var opvokset, havde set mig færdes på adressen. Søndag morgen den 29. august kom jeg fra kælderen op til morgenkaffe i stuen.

Det første, Dan og Else spurgte mig om, var: - Har du kunnet sove i nat?

Flov måtte jeg erkende, at jeg havde sovet som en sten og ikke havde hørt det fjerneste til skyderiet og eksplosionerne ude på flådestationen, hvor danske officerer og marinere sænkede deres fartøjer.

Imidlertid fik jeg travlt. Jeg opsøgte nogle af mine kammerater i gruppen omkring »Ungdommens Røst«. Endvidere afleverede jeg et brev i Westend på Vesterbro på en dækadresse til vores kontaktperson til DKP's illegale ledelse. Vi fik snart et møde i stand.

På min cykeltur i Københavns centrum så jeg naturligvis masseopbudet af værne-magtsoldater og Gestapo'er og kampvognene på Rådhuspladsen. Der var også mange københavnere på gaden. Jeg trak mig dog hurtigt ud af dette centrum i begivenhederne for ikke at blive udsat for unødigt risiko.

JEG KENDER INGEN, der anså os selv som »helte« i modstandsbevægelsen. Vi gjorde et stykke arbejde i fællesskab for at rejse kampen imod besættelsesmagten og de danske kollaboratører i regeringen, i erhvervslivet og i fagbevægelsens topledelse. Det danske folk vandt endelig en sejr, en stor sejr. Det var vores store dag i modstandskampen, den største under besættelsen.

Der var politikere, der skældte os ud for at være skyld i, at samarbejdspolitikken med tyskerne blev brudt. Vi havde kun foragt tilovers for dem.

Bruddet kom sent, alt for sent, men tids nok til, at det danske folk og modstandsbevægelsen gav Danmark en plads blandt de allierede i krigen mod Hitler-Tyskland og fascismen.

De få sagde nej for os alle

*Afredaktør Henri Nielsen,
Vejle*

Henri Nielsen

Jeg har en god bekendt i Vesttyskland. Vi er næsten jævnaldrende, har samme livsholdning, kan tale om alt - blot ikke erindringer fra barndommen. Han bærer på en sorg fra dengang i 1943, da han blev tvunget til at indtræde i Hitler Jugend. Det er hans vedvarende sorg, at han blev tvunget til at bære ondskabens symbol - hagekorset. - De fleste i Tyskland bøjede nakken for nazismen. I Danmark sagde de fleste nej. Du kan være stolt. Jeg er skamfuld, sagde han ved en lejlighed.

Jo, det er rigtigt, at de fleste i Danmark sagde nej til nazismen, men bøjede de ikke nakken? Var de ikke så passive, at de ikke ville have gjort noget for at hindre, at jeg var blevet tvunget ind i Hitler Jugend. Det kunne være sket, hvis Nazi-Tyskland havde vundet 2. verdenskrig. Vi danskere var jo udpeget som ariske!

Ville de fleste have været stolte over denne »udmærkelse«?

DISSE BETRAGTNINGER må man som tilhørende efterslægten gøre sig, når man forsøger at vurdere betydningen af 29. august 1943.

Nogen har villet nedvurdere eller endda fordømme den dag. Jeg husker min fars stolthed over, at det lykkedes at sænke store dele af flåden, så den ikke kunne sejle nazisternes ærinde, men jeg husker også folk, der rasede over, at der var sabotage, og som troede at kunne hovere, da den militære undtagelsestilstand blev indført.

Det var vel først efter befrielsen, at det store flertal forstod, at 29. august var nødvendig.

I 1943 stod det langt fra klart for alle. End ikke for regeringen og Rigsdagen.

Sabotage og demonstration mod besættelsesmagten blev fordømt officielt, og det blot en uge før 29. august.

Rigsdagens partier holdt uformelt møde den 20.-21. august og enedes med regeringen og kongen om at udsende et opråb til befolkningen om »ikke på nogen måde at udæske til eller lade sig udæske til uoverlagte handlinger, men bevare ro, besindighed og sammenhold«.

Lykkeligvis var der nogle få, der lod sig udæske - modstandsbevægelsen. Svaret på opråbet var nye sabotager af foretagender, der producerede for nazisternes krigsmaskine.

En uge efter reagerede von Hanneken med at indføre militær undtagelsestilstand herunder standret og henrettelser.

Modstandsbevægelsens bomber bragede fortsat, men

nu med de højeste omkostninger. August afløstes af »en vinter lang og mørk og hård« og på de fås ansvar. De få skulle dog med tiden fornemme, at de mange begyndte at forstå.

Regeringen forstod vel også, for den trådte dog tilbage, så den ikke var tvunget til i handling at fordømme og dømme de få.

Det er vigtigt, at efterslægten forstår. Det er vigtigt for historiens skyld, men endnu vigtigere for sindelagets skyld. Det ses ikke mindst i en tid, da respekt for andres tro, tradition - ja eksistens - ikke uden videre iagttages.

Jeg er af den sikre opfattelse, at modstandsbevægelsens svar på regeringens opråb - flere sabotager - var det rette og det eneste mulige, hvis vi ikke ville risikere at blive »ariere«.

STORHEDEN VAR IKKE at sabotere fabrikker og jernbaner, men at sige højt og tydeligt nej til undertrykkelsen, menneskefjendskheden, onskaben og al nazismens dårlighed.

Det kunne ikke ske på nogen mere værdig, tapper og kostbar måde end udtrykt i dagene efter 29. august til og med 4. maj 1945.

De få, der sagde nej og i stedet lod sig »udæske«, vandt friheden og selvagtelsen for os alle.

Hvad skulle vi i efterslægten have gjort, når der siden blev spurgt, hvorledes Danmark mødte nazismen, hvis ikke de få havde haft mod til at yde det yderste for at bekæmpe onskaben materielt og åndeligt.

Tænk, hvis de fleste uforstyrret havde fået lov at bøje nakken! Jeg var ti år i 1945. 10-årige var under nazismens åg pligtige til at melde sig i Hitler Jugend. Uden de få, der forstod og turde beslutte sig, kunne jeg have båret på samme barndomssorg som min tyske bekendte.

Jeg kender ikke ord, der kan udtrykke min taknemmelighed, agtelse og ærbødighed for de få - for dem, der døde for min frihed, for dem, der fik lov at overleve.

Jeg tror, at den nyere danmarkshistories største beslutning blev truffet 29. august. Ikke af regeringen, kongen, Rigsdagen. Ikke af von Hanneken.

Men af de få.

29. august 1943

Af Johan Kanding, Omegnsafdelingen

Johan Kanding

Var bruddet med besættelsesmagten det rigtige tidspunkt?

Set i dag er det min personlige opfattelse, at det var temmelig sent, idet modstandsbevægelsen endnu ikke var fuldt udbygget. Dog mener jeg modsat, at var bruddet sket f.eks. i 1941, hvor tyskerne havde travlt i Rusland, havde det måske givet lidt mere ro til at opbygge en modstandshær. Til gengæld havde det givetvis kostet mange flere frihedskæmpere liv og færlighed, grundet to år længere tid.

Jeg er overbevist om, at tilstandene i Danmark uden tvivl var blevet meget værre, idet Tyskland i 1941 havde en stor krigsmaskine, og i og med at Danmark ikke kunne forvente megen hjælp fra England, idet vi ikke var allierede, i modsætning til f.eks. Norge, der havde kæmpet voldsomt i april 1940.

I Danmark havde man hjemsendt 5-6 årgange, der var indkaldt ved krigsudbruddet, således at 4. bataljon fra Odense var blevet forflyttet til Sønderjylland.

Det var jo dygtigt regnet ud af den mærkværdige regering

for cyklistinfanteriet skulle nok kunne stoppe en eventuel overskridelse af den danske grænse, selv om Tyskland på det tidspunkt var verdens stærkste militærmagt, så det måtte være nok med 500 mand.

Fra 1940 til 1943 opstod modstandsbevægelsen, og det var til stor gene for tyskerne, at dette latterlige lille land ikke ville indordne sig.

De fremsatte diverse krav overfor regeringen, og endelig vågnede de lallende politikere og regering op og sagde NEJ. Departementscheferne kørte forretningen Danmark videre under de nu strengere tilstande og bedre end diverse regeringer havde gjort.

Den 29. august 1943 satte tyskerne det danske militær ud af funktion, og modstandsbevægelsen fik en betragtelig tilgang af frihedskæmpere, oven i købet med kendskab til våbenbetjening.

Tyskernes resultat af 29. august var, at de opnåede større direkte og indirekte modstand.

Længe havde modstandsgrupperne foretaget sabotager, og længe var der blevet udsendt illegale blade, men efter 29. august blev modstandsarbejdet bedre organiseret og mere effektivt.

England havde fået meddelelser om tilstandene i Danmark, og vi blev betragtet som allierede, hvilket igen betød våbenhjælp og andet materiel, som blev fløjet hertil og som var til uvurderlig hjælp til modstandsarbejdet.

Mange modstandshjælpere måtte bøde med deres liv og mange med deres færlighed efter umenneskelig tortur og KZ-ophold. Mange af dem, som jeg kender fra mit arbejde i Omegnsafdelingen, er mærket for livet.

29. august 1943 viste Danmark sin modvilje mod den tyske besættelse.

Til alle, der døde for at vi kunne leve videre, udtaler jeg i ærbødighed et

ÆRET VÆRE DERES MINDE!

»Sange fra Frøslevlejren og andre sange«

Frøslev 4. maj ved indvielsen af Tårnet. I midten: Hans Chr. Henriksen, til v. Hans Bøjlund. De tre andre er stuekammerater fra barak 4/5, stue 44/45.

For de gestapofanger, som har oplevet Neuengamme, Buchenwald, Dachau eller anden KZ-lejr, må deres eventuelle Frøslev-periode tegne sig i erindringen som et kurophold med talrige muntre indslag - ved siden af alle trakasserierne. Her tales om det Frøslev, som jeg kendte - dvs. indtil 28. november 1944. I begyndelsen af 1945 steg fangetallet til bristepunktet, og da jeg den 21. april 1945 vendte tilbage med De hvide Busser, var det et andet Frøslev, jeg kom hjem til. Hyggen var borte, men humøret fejlede ikke noget, for nu kunne alle se, at enden var ganske nær.

At humøret var intakt, vidner den lille bog om, som just er udgivet af foreningen »Frøslevlejrlærns Venner«, og som har titlen »Sange fra Frøslevlejren og andre sange«. Den er samlet og redigeret af Karen Nymand Nielsen, sekretær for foreningen.

Allerede i 1945 udkom den første samling af Frøslev-sange, »Barak-Poesi«, samlet og udgivet af Georg Busch (Barak 14). Disse sange var uden noder og forfatternavne, men til gengæld ledsaget af tegnninger af bl.a. den fremragende kunstnerinde, Gerda Ploug Sarp, der selv kendte lejren

indefra. Men medens »Barak-Poesi« kun indeholdt 32 sange (incl. Barak 14' revyer) så kan »Sange fra Frøslevlejren« præstere 65. - Dvs. at Karen Nymand Nielsen har lagt et stort og prisværdigt arbejde i at opstøve de gamle barakviser, som ellers var gået i glemme, idet kun 9 af sangene er gengangere (måske kunne der have været et par stykker mere?)

Hertil kommer, at den nye publikation er udstyret med noder og i de fleste tilfælde kan oplyse, hvem forfatteren har været og hvem der står bag melodien. - Og så er sangbogen forsynet med smukke (morsomme) vignetter - af og til dukker der en lille fræk, behovet djævlunge op, der slet ikke er til at stå for. Desværre er denne kunstner anonym.

Den gamle »Barak-Poesi« kredser nok især om Barak 14, kendt for Gedestalden - Pickwickklubben - Skipperstuen m.m., hvorimod den nye samling spænder videre. Den har endog sange med fra Kvindebarakkerne, Marianne Ibsen med fem meget fine sange. Men især markerer Erling Winkel sig både som forfatter og komponist (Mandalay). Winkels »Horserødsangen« sidder den dag i dag

alle gamle fanger i øret (også hos dem, der ikke nåede at komme indenfor i Horserød). Den blev vist sunget på alle stuer, vi manglede jo (i min tid) en slagkraftig Frøslev-sang.

Først senere kom Allan Larsens »Frihedsmarch« - også til melodi af Erling Winkel. Den blev efter sigende ligeså populær. Ikke mindre populære var de viser, som lægen, Jens Chr. Hostrup, den kendte visesanger og komponist, har lagt navn til.

HORSERØDSANGEN

bidrog i lejrens første periode til at understrege den standsforskelse, man fornemmede der var mellem veteranerne fra Horserød og os andre. Sådan syntes de vist, at vi burde føle det. Når den nye sangbog også medtager »andre sange«, kan det synes lidt misvisende kun at bringe eksempler på seriøse sange som »Altid frejtid, når du går« (som vi naturligvis kunne udenad) og »Det haver så nyligen regnet«, for blandt sange »udefra« var der adskillige, der langt oftere henrev os, fx. viser af Hans Hartvig Seedorf Pedersen og Sigfred Pedersen - gamle skiltingsviser - revyviser - o.l. Vi sang endog (med frydefuld hån) første vers af den tyske soldatersang »Wir fahren gegen Engelland«.

Mangen en aften var der fællessang på stuerne, og når der engang imellem var barakrevy, blev der også sunget i midtergangen. Såvel stuerne som barakkernes beboer-substans var indbyrdes ret forskellige. Vi kunne jo flyttes alt efter sammenhold og harmoni, og derved fik hver stues repertoire også sit specielle præg.

En enestående mulighed for fællessang i stort format blev - af gode grunde - forskertset, da Folke Bernadotte omkring 23. april 1945 inspicerede Frøslevlejren. Da han efter sit besøg i sygebarakken stod ude på trappen, blev han hyllet af et 1000-talligt fløjtekor af fanger, der hurtigt havde samlet sig udenfor, og som

spontant satte i med »Du gamla, du fria«.

At vi fløjtede, i stedet for at synge, skyldtes, at alt for få kendte hele ordlyden. Man har villet forklare det med, at vi ikke turde på grund af den tyske bevogtning. Det må være en misforståelse. Vi turde helt afgjort have sunget. Både de aldrende menige og deres befalingsmænd havde iskolde fødder og var dertil så knækkede, at de ikke havde hverken lyst eller courage til at skride ind - og så bar den svenske greve jo også uniform af høj officersrang!

HVEM SKAL NU SYN-GE disse gamle barakviser, som i mange tilfælde forudsætter personkendskab til stuerne beboere? - Det må jo nok være sidste udkald. Men udgiverens idé går da også ud på, at sangbogen »vil være endnu en lille brik i besættelsens brogede billede«. - Den vil også røbe, hvor tåleligt vi egentlig havde det i Frøslev, og dermed afsløre, hvilken uhyggelig kløft der skilte os fra Neuengamme.

Summa summarum, den nys udkomne samling af »Sange fra Frøslevlejren og andre sange« fortjener god modtagelse - især blandt Pigtraads læsere.

Jesper - 67.067

Historisk løgn kostede jobbet

Det kostede en amerikansk historielærer jobbet at lære sine college-studerende, at jødeudryddelsen under nazismen var en myte.

Uheldigvis for Donald Hiners optog en af de studerende forelæsningsen på bånd. Blandt andet hævder Hiners, at gaskamrene ikke eksisterede, og at der ikke er nogle beviser for, at jøder blev systematisk udryddet under Den anden Verdenskrig.

Skolens ledelse besluttede straks at suspendere læreren.

Nyskabelse på Frihedsmuseet

Nationalmuseet/Museet fra Danmarks Frihedskamp 1940-45, inviterede til pressemøde i Frihedsmuseet, tirsdag den 3. april 1990, i anledning af den forestående premiere på museets første interaktive videoplade med titlen »Danmarks Frihedskamp 1940-45«.

Frihedsmuseets leder Esben Kjeldbæk bød velkommen og omtalte ganske kort, hvad den interaktive videoplade er, og at den ville få premiere i Frihedsmuseets store hal på 50-års-dagen for Danmarks besættelse og til fri afbenyttelse af de besøgende i Frihedsmuseet, men i øvrigt henviste han til mere sagkyndige, som havde været medvirkende til fremstillingen af videopladen, og som var til stede for at foretage demonstration af apparaturet, og som ville omtale det nærmere.

Som en koncentration af det fortalte og af demonstrationen af den interaktive videoplade, kan det oplyses, at pladen svarer til de alment kendte compact-disk plader, men den er noget større, idet pladens omfang svarer til en almindelig LP-plade.

55.000 enkeltbilleder på hver side

Pladen kan på hver side lagre 55.000 enkeltbilleder, som kan fremkaldes på skærm ét for ét. Vælger man i stedet at bruge pladen til levende billeder – film – svarer de 55.000 billeder til ca. 37 min. spilletid.

For at betjene skærmen må man bruge en computerskærm, hvor man kalder søgeordet frem, og man kan f.eks. kalde »politiet« frem og får et billede af en gruppe politifolk opstillet i Politigården. Ønsker man yderligere søgeord og få at vide, hvad der skete, og videre f.eks. Amalienborg for billeder af, hvad der skete her.

På samme måde kan man få at vide, hvad der skete i Sønderjylland 9. april 1940, f.eks. i Haderslev, ved at kalde besættelsen, søge videre

Haderslev - Nørregade - 9. april 1940 - tysk soldat - kanon - benzintank o.s.v.

Videopladen er foreløbig fremstillet i 200 eksemplarer, der pr. stk. koster 1600 kr., og den er tænkt anvendt f.eks. på skoler, der kan rekvirere den til undervisningsbrug. Det kræver dog, at man har en pladespiller, den kan spilles på, og overføres til almindelig fjernsynsskærm, som en almindelig videofilm.

En meget interessant nyan-skaffelse.

Georg Andersen

Fornyelse og modernisering på Frihedsmuseet.

Industriministeren uddeler 2 mill. kr. til Frihedsmuseet.

Industriminister Anne Birgitte Lundholt uddeler den 27. juni 1990, kl. 11.15 2 mill. kr. til fornyelse af Frihedsmuseets udstilling om besættelsestiden på Frihedsmuseet, Churchillparken, 1263 København K.

Anledningen er, at der i forbindelse med salget af erindringsmønten i anledning af Hendes Majestæt Dronning Margrethes 50-års fødselsdag er et overskud, hvoraf den ene halvdel fordeles af Dronningen og den anden halvdel fordeles efter industriministerens nærmere bestemmelse til velgørende formål.

Industriministeren har afsat 2 mill. kr. til et projekt, hvis formål er at forny og modernisere den over 30 år gamle udstilling på Frihedsmuseet. Dette vil muliggøre, at museet kan bevare den kontakt til publikum, som man har haft igennem hele efterkrigstiden, og som har vist, at der fortsat er et behov for at formidle denne del af Danmarks historie til befolkningen, og samtidig yde en indsats til fremme af indlandsturismen.

For yderligere oplysninger

henvises til museumsinspektør Esben Kjeldbæk tlf.nr. 33 13 77 14 eller Industriministeriets ministersekretariat, tlf.nr. 33 92 33 50.

INDUSTRIMINISTERIET

Gratis arrangementer i august:

Hver søndag kl. 13:

»Besættelsestiden i Danmark«. Gratis omvisning.

19/8 v/ Claus Jensen.

26/8 v/ Erik Amelung.

Hver søndag kl. 14.30:

»Denmark during Nazi occupation 1940-45«. Gratis omvisning på engelsk.

19/8 v/ Claus Jensen.

26/8 v/ Erik Amelung.

Hver torsdag kl. 14.00:

»Denmark during Nazi occupation 1940-45«. Gratis omvisning på engelsk.

16/8 v/ Jørgen Helstrup.

23/8 v/ Andreas Pedersen.

30/8 v/ Jørgen Helstrup.

Daglige åbningstider: Tirsdag-lørdag 10-16, søndag 10-17, mandag lukket.

Mindeværelser indviet på 4. Maj-kollegium

Ved en smuk højtidelighed fik 4. Maj-kollegiet i Esbjerg den 16. maj navngivet to mindeværelser, efter at ægteparret Birgit og Erik Balslev, Lyngby, har skænket kollegiet 20.000 kr. - 10.000 kr. til hvert værelse.

Det ene mindeværelse (nr. 56) er hellige den polske søofficer, Lucjan Maslocha, leder af den polske efterretnings-tjeneste i Danmark, det andet (nr. 59) Bramming-Tjæreborg-gruppen, Helge Broch Iversen, Jens Thue Jensen og Hans Silas Nielsen, skriver dagbladet Vestkysten.

Ved højtideligheden var Erik Balslev, der af helbredsmæssige grunde ikke kunne deltage, repræsenteret af sine to børn, journalist Kim Balslev og Grethe Balslev, København, samt barnebarnet

Tina Balslev Frederiksen.

Endvidere deltog bl.a. som repræsentant for den polske ambassade i København, konsul Marek Konieczny, og militærattachéen, Wladyslaw Gapys. Endvidere formanden for kollegierådet for de ni 4. Maj-kollegier i Danmark, redaktør Niels A. Eigenbroth, Aalborg, formanden for 4. Maj-kollegiet i Esbjerg, Aage W. Rieck, fhv. seminarilektor Palle Schmidt, Esbjerg, en søster til Jens Thue Jensen fra Bramming-Tjæreborg-gruppen, seminarielektor Dorte Petersen, Esbjerg, tidligere byleder i Esbjerg, Frantz Geertsen, Odense, m.fl.

Efter afsløringen af de to mindeplader ved henholdsvis den polske konsul, marek Konieczny - Lucjan Maslocha værelse - og journalist Kim Balslev - Bramming-Tjæreborg-gruppens værelse - blev der holdt korte mindetaler af Marek Konieczny, Tina Balslev Frederiksen, Kim Balslev og seminarielektor Dorte Petersen.

Kollegierådet

De 9 kollegier praktiserer et samarbejde gennem Kollegierådet med Niels A. Eigenbroth som formand.

Kollegierådet har nu udgivet et orienterende hefte, der først fortæller om det generelle, dernæst om hvert enkelt af kollegierne. Vi får at vide navn og adresse på den daglige leder, kaldet eforen, desuden formandens. Yderligere hvilke værelser, der er navngivet samt antallet af værelser.

Det største antal værelser har kollegiet i Odense med 84, det mindste antal værelser har Tønder med 30.

Kammeraternes hjælpefond

er raske

kammeraters

hilsen til de syge

50-årsdagen for den 9. april:

Dannebrog på halv verden over

Pr. telegram gav udenrigsministeriet i København alle danske ambassader og repræsentationer verden over instruks om, at der på 50-årsdagen for den tyske besættelse af Danmark, den 9. april, skulle flages på halv stang om formiddagen. Instruksen gjaldt også de diplomatiske repræsentationer i DDR og Vestsydkland.

Udenrigsministeriets telegram kom, efter at Ritzaus Bureau oplyste, at der var forskellig praksis for flagning den 9. april.

Mens ambassaden i den vesttyske regeringsby Bonn ville flage på halv, som det har været skik i Danmark siden 1946, ville blandt andre generalkonsulatet i Flensborg følge en instrukt for flagning fra udenrigsministeriet. Ifølge instruksen er der ingen flagdage mellem dronning Ingrid's fødselsdag den 28. marts og dronning Margrethes fødselsdag den 16. april.

Dansk nazist dømt

Povl Heinrich Riis-Knudsen, leder af det danske nazistparti, er ved retten i Aalborg blevet dømt til at betale knap 15.000 kr. i erstatning.

Et svensk tv-hold interviewede i april sidste år Povl Heinrich Riis-Knudsen i anledning af Hitlers 100 års fødselsdag. Efter interviewet filmede tv-holdet foran Riis-Knudsens hjem i Aalborg forstaden Vejgård. Nazi-lederen blev imidlertid så rasende ved synet af tv-holdet foran huset, at han smadrede tv-kameraet.

Samtidig bemærkede han sig videokassetten, som dog senere blev udleveret ved politiets hjælp.

Nazister tvunget bort

Indbyggere i den lille Slesvig-Holstenske by Sörup ånder lettet op, efter at byens sorte får, den berygtede nynazist Hans Christian Pedersen og hans kone er blevet tvunget fra byen på grund af manglende betaling af huslejen.

Pedersen, der er søn af den danske nazist, Henry Krog Pedersen, har i månedsvis stået over for truslen om at få frataget sin ret til at praktisere som læge på grund af flere løbende straffesager.

Han er familiært knyttet til den danske nazifører, Poul Heinrich Riis-Knudsen, og har desuden samarbejdet med nynazisten Thies Christophersen, der siden 1986 har boet i Danmark, for at undgå retsforfølgelse i Vestsydkland.

Din kone kan sikkert få både begravelseshjælp og enkepension efter erstatningsloven, når du er død.

Har du fortalt hende det?

Du ved ikke, om du eller din kone dør først?

Hvis hun dør først, ved du måske, hvad du skal gøre. Men ved hun, hvad hun skal gøre med sine økonomiske forhold, hvis du dør først?

KZ-Gedenkstätte Neuengamme
Dokumentenhaus
Außenstelle des Museums für Hamburgische Geschichte
Neuengammer Heerweg
2050 Hamburg 80
Telefon 040/723 10 31
Geöffnet dienstags - sonntags 10 - 17 Uhr
Führungen auf Anmeldung über
Museumspädagogischer Dienst 040/291 88 27 52

Verkehrsverbindungen:
S-Bahn S 21 bis Bergedorf, von dort Bus Linien 227, 327 und 229 bis Haltestelle Neuengammer Heerweg

Mange har spurg om adressen på Dokumentenhaus i Neuengamme og tilkørselsvejene. Her er svaret på begge spørgsmål.

KAMMERATERNE FORTÆLLER

»Frøslev minde«

Engang i efteråret 1944 havde vi hygge- og sangaften i Barak H15/stue 6.

En af mine jævnaldrende venner, Børge Olesen, han var fra Randers, havde begået en vise, havde skrevet den ned på et stykke papir, og delt den ud til alle på stuen.

Melodien, som jeg aldrig har hørt før, er stadig inde i mit hoved, og første vers husker jeg stadig. Men resten af sangen er forsvundet for mig.

Første vers er som følger:

»En tåget april morgen tyskerne raned,
vort land og vor frihed,
mens intet vi aned,
den morgen, der tændtes
på højene baun,
at værne vort elskede fædrelands navn.«

Og så var der nogle flere vers, som jeg totalt har svedt ud.

Sedlen med sangen kom ind på hylden i mit skab og blev glemt, indtil en dag en hr. Klein, han var tysker, kom på inspektion. Han fandt den og tog den med sig, og da der var gået et par dage, kom der besked fra tårnet efter mig.

Jeg kom til forhør hos Nobel, men kunne kun fortælle, at ham, der havde skrevet sangen, var gået med en Tysklandstransport.

Under forhøret kom der en tysker ind og spurgte Nobel, om denne havde fundet en fange, der kunne afløse Allan C. Christensen i Packetraum. »Ja,« sagde Nobel, »han sidder her.«

Og sådan blev jeg medhjælper i Packet-raum og var der til den 5. maj 1945.

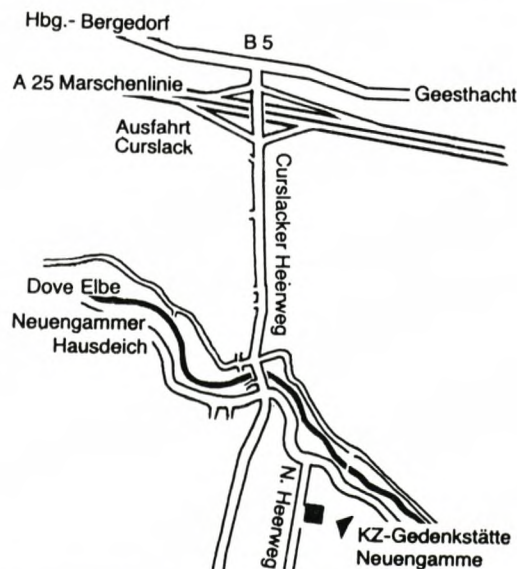
Sjovt nok var jeg sammen med bl.a. Børge Olesen den 4.-5. maj i år ved indvielsen af Tårn 4. Han bor nu i Australien. Jeg spurgte ham, om han huskede sangen, hvad han selvfølgelig ikke gjorde. Han kunne godt huske noget med en sang, han havde lavet, men ellers intet. Så i den lyse 4. maj-aften, mens vi gik rundt i Frøslevlejren og mindedes gamle dage, sang jeg første vers for ham.

Og så er det, jeg spørger, om der skulle være en af bladets læsere, der kunne hjælpe mig med resten af sangen?

Det kunne jo være.

Med venlig hilsen
Hans Chr. Henriksen
Nøvlingparken nr. 2
9260 Gistrup. 98-31 45 43

Det er en viljesag at have det rart med hinanden.
(Marie Wærum, mor til Edith Guillaume, i generations-dialog i Politiken).

Runde dage

ved
Poul Nielsen

Runde dage (15/8-31/8 se blad 3)

V. Johannes Hansen, Carsten Hauchsvej 6, 6100 Haderslev (Buchenwald) 80 år den 1. september.

Harry Jensen, Vestavej 9, 8270 Højbjerg, 70 år den 1. september.

Frances Villumsen, Sylviavej 19,3.th., 2500 Valby, 70 år den 1. september.

Olaf Vandborg Nielsen, Volk Møllevvej 24, 8900 Randers, 65 år den 2. september.

Harry Albert Nehrkorn, Aksel Møllers Have 8,st.th., 2000 Frederiksberg (Buchenwald) 70 år den 3. september.

Harry Sørensen, Valmuevej 16, 8600 Silkeborg (Neuengamme) 70 år den 5. september.

Carl M. Berthelsen, Ålholmsvej 31,2., 2500 Valby, 85 år den 6. september.

Helge Gunnar Rasmussen, Ndr. Strandvej 23, 3250 Gilleleje (Buchenwald) 70 år den 6. september.

Jens Erik Finderup, Gadstrupparken 3, 4621 Gadstrup (Neuengamme) 75 år den 6. september.

Elvira Jensen, Vibyvej 41 C, 8230 Åbyhøj, 70 år den 7. september.

Ellen Petersen, Buen 13, 2000 Frederiksberg, 75 år den 7. september.

David Gendlin, Linde Alle 28 B, 2720 Vanløse, 75 år den 7. september.

Poul Dråby Jensen, Liselunds Alle 4, 3250 Gilleleje, 70 år den 10. september.

Henrik B. Knudsen, Brovejen 199, 5500 Middelfart, 70 år den 11. september.

Bjarne H. Gøtstad, Kornagervej 79, 2800 Lyngby, 65 år den 16. september.

Hans Mortensen, Vinkelvej 17, 3200 Helsing (Neuengamme) 70 år den 17. september.

Knud Erik Andersen, Vandtårnsvej 92, 2860 Søborg, 65 år den 18. september.

Børge Jensen, Sjællandsgade 24, 9000 Aalborg (Centerleder) 70 år den 18. september.

Kirsten Edelgaard Larsen, Helleristen 119, 4700 Næstved, 60 år den 18. september.

E. Haunstrup Clemmensen, Gl. Vartovvej 19, 2900 Hellerup, 70 år den 19. september.

Karen Verner, Glentevej 2, 7000 Fredericia, 75 år den 19. september.

Alf Mortensen, Ejboparken 23, 4000 Roskilde 75 år den 20. september.(Bortrejst på dagen).

Preben Jensen, Egmondvej 9, 2791 Dragør, 65 år den 20. september.

Jens Kr. Jensen, Bramdrupvej 71, Ågård, 6040 Egtved, 70 år den 22. september.

Villy Mørk Jensen, Sjørringvej 6, Sjørring, 7700 Thisted, 70 år den 23. september (Formand for Sømmenslutningen af danske fanger fra Frihedskampen 1940-45 og Neuengamme).

Hans Fr. Carstensen, Brunsbjergvej 8, Løjt Kirkeby, 6200 Aabenraa (Neuengamme) 70 år den 25. september.

Steen Bille, Søgårdsvej 2 A,4., 2820 Gentofte (Buchenwald) 70 år den 25. september.

Hjördis H. Jensen, Thorsvang 70, 2800 Lyngby, 70 år den 25. september.

Jess Villy Christensen, Damvej 1, Vokslev, 9240 Nibe, 75 år den 27. september.

Thorkild Pedersen, Drosselvej 30, 6100 Haderslev (Buchenwald) 70 år den 28. september.

Orla Kr. Jacobsen, Hedeboegade 21, 8722 Hedensted, 70 år den 29. september.

Poul Sminge, Olufsvej 3, 8900 Randers, 65 år den 30. september.

Bjarke Grevy, Eremitageparken 203, 2800 Lyngby, 50 år den 30. september.

Gudrun Kejlstrup, Skelagervej 127, 9000 Aalborg, 75 år den 1. oktober.

Henry Clausen, Lærkevej 9, Skoven, 3660 Jægerspris, 70 år den 2. oktober.

Helga Damsgaard, Herninggade 1,4., 2100 København Ø, 75 år den 4. oktober.

Axel Søndergaard, Øksnebjergvej 50, Odense, 75 år den 5. oktober.

Johs. Damsgaard, Herninggade 1,4.tv., 2100 København Ø (Buchenwald) 75 år den 7. oktober.

J. P. Løkkegaard, Mågevej 12, 3390 Hundested (Buchenwald) 70 år den 7. oktober.

Anna Lise Mortensen, Steen Billesgade 9,9000 Aalborg, 65 år den 8. oktober.

Holger Pedersen, Engvej 7,st.tv., 9400 Nørresundby, 75 år den 8. oktober.

Jørgen Kaufmann, Th. Philipsensvej 2, 2770 Kastrup, 70 år den 8. oktober.

Lilli Dråby Jensen, Liselunds Alle 4, 3250 Gilleleje, 65 år den 10. oktober.

Sigrid Søndergaard, Eskjærvej 1 A, 2720 Vanløse, 75 år den 11. oktober.

Krista Qvortrup, Rønne Alle 69, 8600 Silkeborg, 70 år den 11. oktober.

Elva Hagensgaard, Voldumsvej 90, 2610 Rødovre, 80 år den 11. oktober.

Lissie Lang, Anettevej 21, 8220 Brabrand, 70 år den 11. oktober.

Fie Jensen, Stampesvej 31, 7100 Vejle, 80 år den 12. oktober.

Willy Etlar Madsen, Krogsvej 4, 8600 Silkeborg, 75 år den 12. oktober.

Egon Therkelsen, Bakkedraget 40,3., 2860 Søborg (Stutt-hof) 75 år den 12. oktober.

Poul Erik Ajstrup, Ananasvej 108, 9000 Aalborg, 70 år den 14. oktober.

Villy Jensen, Niels Juelsvej 20, 9900 Frederikshavn, 75 år den 14.oktober.

E. H. Christensen, V. E. Gamborgsvej 4, 2000 Frederiksberg, 70 år den 15. oktober.

Børge Astrup, Hyrdevangen 48, 2400 København NV, 75 år den 15. oktober.

Alf Møller, Østergade 18, 5591 Gelsted (Sachsenhausen) 65 år den 16. oktober.

Erik Gabrielsen, Røsnæsvej 446, Bjørnstrup, 4400 Kalundborg, 85 år den 17. oktober.

Grete Frederiksen, P. Sabroesgade 5, 2450 København SV, 75 år den 18. oktober.

Henry M. Ericson, Lindevej 7, 4070 Kirke Hyllinge, 70 år den 18. oktober.

Kristine Kristiansen (Stine), Valmuevej 10, 9380 Vestbjerg, 70 år den 19. oktober.

Kirsten S. Roskjær, Ved Stadsgraven 1, 2300 København S, 65 år den 19. oktober.

Carl Rasmussen (Calle Mos), Ringparken 13, 9300 Sæby, 75 år den 21. oktober.

Eilif P. Wagner, Sjællandsgade 23, 8000 Århus C, 75 år den 21. oktober.

Holger Jørgensen, Billesgade 31, Odense, 70 år den 23. oktober.

Emil Hyldig Andersen, Ringgade 5, 7900 Nykøbing M, 70 år den 23. oktober.

Per Dybholm, Gærdebuen 4, 2850 Nærum, 70 år den 23. oktober.

Damsgård Jensen, Trælebjergvej 35, 5200 Odense NØ (Sachsenhausen 74.331) 70 år den 25. oktober.

Kristine G. Nielsen, Ivar Huitfeldtsvej 1, 9000 Aalborg, 75 år den 26. oktober.

Carl Aage Redlich, Platanvej 40, 3600 Frederikssund (Buchenwald) 75 år den 27. oktober.

Otto Olesen, Flotillevej 84, 9900 Frederikshavn, 75 år den 29. oktober.

Per Wildt-Jørgensen, Willemoesgade 62, 2100 København Ø, 70 år den 30. oktober.

Else Kanstrup, Niels Juelsgade 5, 9000 Aalborg, 70 år den 30. oktober.

Svend Aage Pedersen, Brendstrupvej 72 C, 8200 Århus, 70 år den 30. oktober.

Forsinkede fødselsdagshilsener til
Erik Grann, Gukdøjevænget 33, 5260 Odense S (Buchenwald), der fyldte 70 år den 3. april.

Jørgen Jensen, Rybergsvej 47, Sønderby, 5631 Ebberup (Neuengamme nr. 69.165) 70 år den 10. august.

Guldbryllup

75 års fødselarerne fra 4. og 7. oktober, Helga og Johannes Damsgaard, fejrer den 6. oktober guldbryllup. Johannes var i mange år Buchenwald-Klubbens kasserer, og han sidder stadig i klubbens bestyrelse. Udover dette har han i en årrække været »Pigtraad/Gestapofangen« en dygtig og samvittighedsfuld revisor.

I anledning af disse begivenheder holdes der åbent hus i selskabslokalerne, Herninggade 2.st., 2100 København Ø, lørdag den 6. oktober mellem kl. 8.00 og kl. 11.30.

Clemme fylder 70

Som det fremgår af »Runde dage« fylder Erik Haunstrup Clemmensen 70 år den 19. september.

Fra fangeforeningernes side har vi flere gange oplevet ham som hjælpsom og dygtig, og det takker vi ham for.

Han blev under besættelsen arresteret to gange. Da han talte i Mindelunden i Ryvangen, byggede han sin tale over: »Mindelunden er en gave og en opgave«. Det var kort sagt, og det var godt sagt, men det var ikke sagt før på det sted.

Blandt venner hedder han blot Clemme - og det har han vist ikke noget imod.

F.k.

Børge Jensen 70 år

Den 18. september 1990 fylder sagsbehandleren i Erhvervshæmmede fra Frihedskampen, Aalborg afdeling, Børge Jensen, 70 år. I den anledning har han i vort blad »Kontakt« bekendtgjort, at han holder åbent hus i centret, Østerbro 38 Aalborg.

Jeg skal tage meget fejl, om ikke vore egne lokaler samt et lokale, vi kan låne af SID, bliver fyldt til bristepunktet af medlemmer og venner af foreningen, der ønsker at hylde og takke ham for det store og uselviske arbejde, han har udført og stadig udfører for foreningens medlemmer.

Det er Børge, medlemmerne henvender sig til, når de har brug for hjælp, og han er altid villig til at lytte til dem og forsøge at sætte sig ind i de forskellige problemer og finde frem til en løsning, der stiller spørgeren tilfreds. Kan han ikke selv finde det rette svar, henvender han sig til eksperter, der kan give en god løsning.

Som følge af sit arbejde i modstandsbevægelsen fra sommeren 1943, hvor Børge var med til at organisere transporter fra nordjyske havne af modstandsfolk, der blev nødt til at gå under jorden, fik han et meget bredt

Børge Jensen, Aalborg

kendskab til modstandsbevægelsens mange forgreninger.

Selv måtte Børge tage turen til Sverige, da Gestapo i slutningen af 1944 begyndte at trævle organisationen op. Efter et ophold ved »Den danske Brigade« kom han til Gøteborg, hvorfra han til krigens slutning var med til at sejle våben til modstandsbevægelsen i Danmark. Dette sit store kendskab til modstandsbevægelsen har han haft stor gavn af som sagsbehandler her i Aalborg - et arbejde, han har udført i en halv snes år.

*

Børge sætter en ære i, at de sager, han sender til afgørelse gennem Frihedsfonden til Arbejdsskadestyrelsen, er så gennemarbejdede, at det er meget sjældent, en sag ikke kan gennemføres med et positivt resultat. Hvis det sker, at en sag får et negativt udfald, er han næsten altid klar over, at det ville gå sådan, og han har overfor ansøgeren gjort det klart, at sagen næppe kunne gennemføres.

Da Børge har været både sømand og fisker, er han viden om de vilkår, de danske krigssejlere og fiskere, der under krigen arbejdede for englænderne, levede og arbejdede under. Hvis han erfarer, at en af disse folk har problemer med helbredet, der gør dem delvis uarbejdsdygtige, gør han alt, hvad der står i hans magt for at skaffe den pågældende anerkendelse til erstatning.

For ca. et år siden fik Børge oplysninger om en krigssejler, der opholdt sig i New Zealand. Den pågældende var fuldstændig uarbejdsdygtig og opholdt sig på et plejehjem. Han fik ganske vist alt

til det nødvendige, men ikke ret mange lomme penge til at gøre tilværelsen lettere med.

Det viste sig, at den pågældende opfyldte betingelserne for at komme under erstatningsloven, og Børge satte alle sejl til for at få sagen fremmet.

Som en slags fødselsdagsgave har Børge nu fra Arbejdsskadestyrelsen fået en »foreløbig« afgørelse, der lyder på 40 pct. Da den pågældende, der stadig er dansk statsborger, havde givet udtryk for, at han gerne ville hjem til Danmark, er der skaffet udvej for, at han kan vende hjem. Det sker måske i løbet af august, således at han kan være her til Børges fødselsdag.

Dette er kun et af de mange eksempler på Børges ihærdige indsats, der gør, at vi alle lytter til ham.

Torben Ømark

70 årsdag i Sjørring

Den 23. september 1990 runder Villy Mørk Jensen 70 år.

Villy var allerede sommeren 1943 aktivt medlem af modstandsbevægelsen i Børgense, hvor han deltog i sabotagehandlinger.

Villys indsats blev ved en tysk krigsret bedømt til retens hårdeste straf, straffen blev dog senere konverteret til livsvarigt fængsel og Brandenburg tugthus ved Berlin blev afsoningsstedet.

Under Villys ophold i det berygtede tugthus opstod der et varmt og varigt venskab mellem Villy og mange af hans medfanger. Blandt disse fanger var der flere, der blev ledende politikere i D.D.R.

Villy Mørk Jensen

Det er derfor ganske naturligt, at de seneste store begivenheder i D.D.R. følelsmæssigt har berørt Villy ret så dybt.

Blandt tidligere modstands- og fangekammerater nyder Villy stor anerkendelse og beklæder mange tillidshverv. Han er formand for Sømmenslutningen af Danske fanger fra Frihedskampen, formand for Neuengammeforeningen, vicepræsident for Amicale Internationale de Neuengamme og medlem af bestyrelsen i Bernadottegården i Hadsund.

I 3 år var Villy medredaktør af Pigtraad/Gestapofangen, og i en lang periode var han kasserer i den selvejende institution »Nors Hovedgård«. På »Nors Hovedgård« er der indrettet undervisningslokaler, hvori Villy næsten daglig underviser skoler og foreninger i besættelsestidens historie.

Vi, der kender familien Mørk Jensen, tvivler ikke om, at det er hos Dagmar og datteren, at Villy finder næring til hans velkendte antifascistiske holdning.

Den 23. september vil Villy givet blive fejret med hilsener fra både ind- og udland.

Hans Bøjlund

Kierulff 80 år

Næstformanden i Sømmenslutningen af danske fanger fra Frihedskampen 1940-45, Helge Kierulff, bliver 80 år den 31. august.

Sømmenslutningen ønsker fødselaren en god dag. Vi, der kender Helge, ved, at han har mange jern i ilden, og at man altid kan få et godt råd hos Helge, hvis man er i tvivl.

Det er ikke nemt at nævne

Helge Kierulff

alle de foreninger, han har med at gøre, så vi indskrænker os til Stutthof og Hørsrød samt naturligvis FIR, som står hans hjerte nær.

Helge er en hyggelig rejsekammerat, ikke mindst når det gælder internationale forhandlinger i udlandet.

Vi i Sømmenslutningen forventer, at vi i mange år må få gavn af hans kammeratskab.

På Sømmenslutningens vegne

Villy Mørk Jensen, fm.

Der er åbent hus i hjemmet Kidhøj 10, Bagsværd, fra kl. 15-18.

Tillykke Danmark - med Toldstrup

Sådan har jeg lyst til at udtrykke mit tillykke i anledning af, at Toldstrup den 30. juni rundede de 75 år.

Det er selvfølgelig fristende - i et tillykke til Toldstrup - at omtale en længere række af de af ham opnåede resultater fra modstandskampen i årene fra 1940-45, bl.a. om hvorfor englænderne omtalte ham som Europas bedste nedkastningschef.

Men efter udgivelsen af flere bøger om Toldstrup, omtale i TV og radio - masser af artikler af og om Toldstrup i aviser og ugeblade, er de fleste af den legendariske leders bedrifter allerede velkendte.

Af pladshensyn vil jeg derfor indskrænke mig til kort at fremføre nogle af de af Toldstrups egenskaber, jeg personlig tror er årsag til, at Toldstrup i dag må betragtes som en af de modstandsfolk, vi i allerhøjeste grad kan takke for, at Danmark trods alt ved krigens afslutning blev regnet med blandt de allierede i kampen mod tyskerne.

Indenfor KFUM-spejderne startede Toldstrup allerede i 1940 med at træne en flok unge mennesker i terrænsport. I virkeligheden var denne form for terrænsport camouflerede modstandsgrupper til kamp mod tyskerne. Denne »sport« resulterede i, at Toldstrup i 1943 blev arresteret af tyskerne, men efter et par måneder løsladt

på grund af manglende beviser.

Indtil slutningen af 1943 gjorde Toldstrup varierende modstand, men fra marts 1944 overlod Flemming Juncker ham hele ledelsen af de allieredes nedkastninger i Jylland og gav ham samtidig det første illegale navn TOLDSTRUP.

Toldstrup var indtil denne dag officielt toldassistent Anton Jensen fra Skive, men navnet Toldstrup klæbede sig fast blandt utallige illegale navne og blev hængende selv efter krigens afslutning.

Et andet af Toldstrups illegale navne vil også gå over i historien. Det er navnet »Fætter«. Det skyldes uden tvivl den nye bog »Kære Fætter«, skrevet af Poul Westergaard (DIXITs forlag).

Denne bog belyser med en nærmest uhyggelig klarhed, hvilken kamp Toldstrup samtidig måtte gøre mod de gamle officerer, der foretrak at »kæmpe« mod tyskerne ved at gemme sig selv, sine våben og sine kræfter, til englænderne engang ville komme for at smide tyskerne ud af Danmark.

TOLDSTRUP VAR MERE EFFEKTIV. Han ville vise, at danskerne var 100 procent allierede i aktiv kamp mod tyskerne.

Som nedkastningschef opnåede han efterhånden at have 289 bemandede nedkastningspladser intakte. Samtidig var han chef for Region I, hvor han organiserede mili-

Toldstrup talte i Rebild

tære grupper og sabotage. Han var øverste leder af flugtruterne og diverse søtransporter mellem Jylland og Sverige (SP-gruppen) - og de gamle officerer kunne ikke lide en så aktiv »fætter«.

De gjorde alt for at få ham fjernet, men i denne kamp var englænderne helt på Toldstrups side.

Når Toldstrup i SP-gruppen til daglig blev tiltalt og omtalt som »Farmand«, må jeg i dag omkring hans fødselsdag smile lidt ved tanken. For de fleste sønner er begrebet farmand forbundet med en noget ældre person, overfor hvilken man selvfølgelig har agtelse og respekt - bl.a. også på grund af aldersforskellen, og Toldstrup må gennem sin væremåde og sine handlinger have udvist en så stærk, positiv personlighed, siden det faldt mig så naturligt at titulere ham som »farmand« - jeg er nemlig tre måneder ældre end min effektive farmand.

Toldstrups store organisationstalent har efter krigens ført ham viden om i verden med mange spændende opgaver. Nu har han slået sig ned i Ask ved Malling, hvorfra han ofte skyder med skarpt i diskussioner om Danmarks skæbne.

Efter at have kendt Toldstrup i både krig og fred, i alvor og morskab, vil jeg påstå, at for mig er han den danske dansker, der som hovedinteresse har Danmarks ve og vel.

Han satte livet på spil for Danmark, gik i dobbelt forstand ind for »Dansk Samling« - og i de mere muntre stunder mestrer han - trods sine til tider bistre panderynker - den danske humor.

Han synger med glæde - og udenad - langt de fleste af sangene i Danmarks Melodibog - så jeg håber, at Toldstrup vil opleve en så positiv udvikling, hvad angår et godt, danskt Danmark, at vi kan bytte dagens »Tillykke Danmark med Toldstrup« med »Tillykke Toldstrup med Danmark« - han fortjener det.

»Nybo«

9. april mindet i den helt store stil

Den 9. april blev i år som minde-dag markeret i den helt store stil. Det begyndte med, at statsmini-steren i god tid forinden indbød 13 mænd i fremtrædende placeringer til orienteringsmøde.

Opfordringen gik ud på, at så mange som muligt skulle arrange-re noget, der kunne tjene til, at 50-året for 9. april blev markeret på en værdig måde.

En af opfordringerne gik til kirke-ministeren, der lod den gå vide-re til landets biskopper, der igen lod den gå videre til landets 2406 kirker, der alle har et menigheds-råd.

Nu faldt den 9. april på en mandag, og derfor blev opfordrin-gen nok efterfulgt de fleste steder den 8. april, da man mange steder ikke havde frimodighed nok til at stole på, at folk i større tal ville stævne mod kirken to dage lige efter hinanden, men nogle turde. I en række tilfælde lånte en del foreninger kirkebygningen, og så sluttede man op med faner og musik.

Fra dagbladenes side blev da-gen markeret ret stort. Helsider forekom flere gange. Et så stort dag-blad som Jyllands-Posten ud-sendte et 16 siders ekstrainummer. Det kunne forøvrigt købes sær-skilt.

Såvel i TV 1 som TV 2 var der flere timers udsendelser, dels pro-duceret specielt, dels fra arkiver-ne. Også radioprogrammerne var på tærerne.

Store som små forlag kom frem med bøger af varieret størrelse, of-te gennemillustreret – vel nok en halv snes forskellige nye bøger.

Mødearrangørernes gruppe ud-virkede, at omkring 225 forskelli-ge meldte sig med henblik på i foreninger eller skoler at komme og fortælle om dagen den 9. april samt om forskellige afsnit af mod-standskampen. Det blev samlet i et hefte, der kunne erhverves gratis af skoler, dagblade, tidsskrifter og foreninger.

Fra Norge sendte min gode ven fra Sachenhausen et meget stort brev med klip fra norske blade. Kuverten var så stor, at den slet ikke kunne gå ind igennem brev-sprækken, så det var et held, at jeg var der. da postbudet kom med det. Nordmændene blev jo okku-peret samme dag som vi.

De norske blade havde skrevet

flittigt, og min norske ven havde brugt saksen målbevidst, så han måtte betale 64 norske kroner for at få brevet fragtet til Danmark.

Vore læsere fik i de tre første numre ret store blade, og da øko-nomien ikke kan bære, at det fort-sætter på samme måde resten af året, må læserne indstille sig på blade resten af året med et mindre sidetal, men vi skal nok sørge for, at læserne bliver godt orienteret inden for vort stofområde.

Johannes Fosmark

Forslag til vinterophold

Er du vild med den danske vin-ter? Synes du, at dansk novem-ber er noget af det mest spæn-dende, man har? Så skal du ikke læse videre!

Men hvis du synes, at Middel-havets vinter er vel værd at ople-ve for rimelige penge, hvis dine slimhinder og gammelmandsgig-ten sukker efter mild vinter, må-ske en måneds tid eller to, så snak lidt med Dansk Folke-Ferie om Mellieha Holiday Center på Malta!

Dér kan du og din viv råde over en hel bungalow med gård-have og tagterrasse, og udstyret med 2 soveværelser, 1 bad/toilet, 1 storstue og et fuldt udstyret køkken – det hele dansk bygget, dansk indrettet og dansk (dyg-tigt!) drevet. Ved receptionen er der i tilgift en stor, ren varmt-vands-svømmepool, et vaskeri og en velassorteret forretning.

Den nøjagtige pris tør jeg ikke udtale mig om, men hidtil har det ikke været dyrt.

Malta selv er ikke overdådig smuk, men der er rart at være. Frost er ukendt, og malteserne er venlige over for turister – og så taler de engelsk. Men skulle det nu alligevel knibe lidt med spro-get, er centrets danske personale parate til at hjælpe.

Endelig er Malta i høj grad vedkommende for os: Det var som bekendt et af brændpunk-terne i 2. verdenskrig, og øens krigsmuseum kan ingen af os be-søge uden at blive dybt grebet.

Men altså: Hvis den danske, rå vinterkulde for dig står som øn-skedrommen om velvære, så glem alt om Malta!

Ng.68.409 Schlätzer

Hamborg, Lübeck, Neuengamme og Ladelund i dagene 3. til 6. maj 1990 i anledning af 45-årsdagen for den anden verdenskrigs afslutning

Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme deltog i ovennævnte højti-deligheder med en delega-tion på otte medlemmer af bestyrelsen. Landsfore-ningen har modtaget føl-gende beretning om begi-venhederne fra Amicale Internationale de Neuen-gammes generalsekretær Frits Bringmann:

De internationale manife-stationer 3. til 5. maj 1990 i anledning af 45-årsdagen for befrielsen fra hitlerfascisme og krig blev et hidtil ikke nået højdepunkt i Amicale Inter-nationale de Neuengammes historie.

Til minde om de 55.000 dø-de fra koncentrationslejren Neuengamme, »Cap Arko-na«, »Thielbek« og dødsmar-cherne deltog overlevende, efterladte og slægtninge. Fra Frankrig således 346, fra Bel-gien over 80, fra Polen 66, fra Ungarn 48, fra CSFR 43, for-uden mindre delegationer fra DDR, Danmark, Jugoslavien, Luxemburg, Holland, Norge, Østrig, USSR og Vesttysk-land.

Aldrig før var det lykkedes os, foruden Hamborgs første-borgmester, også at vinde Schleswig-Holsteins minister-

præsident for vore mindehøj-tideligheder.

Vor tidlige henvendelse til begge regeringschefer (marts 1989) med bøn om, at de ville tale ved vore internationale manifestationer, og begges hurtige tilsagn gav gode be-tingelser for planlægningen. De finansielle bidrag fra Hamborgs senat og fra Schleswig-Holsteins statskan-celli dannede først grundla-get for foranstaltningerne. Herfor bringer vi begge rege-ringer vor ganske særlige tak.

Med hjælp af distriktskon-toret i Berdedorf under ledel-se af fru Steinert kunne vi lægge vor manifestation i Neuengamme 5. maj i maksi-male rammer.

Aldrig før har myndighe-derne i Lübeck og Neustadt hjulpet os så beredvilligt med forberedelserne. Heller ikke må glemmes hr. Oberamtsrat Gerd Stolz fra Schleswig-Holsteins statskancelli, som på forbilledlig måde udvirke-de og deltog i vore forbere-dende samtaler i Lübeck og Neustadt. De bidrog alle til, at 15 busser og mange privat-biler gnidningsløst kunne kø-re til og fra i Lübeck, i Neu-stadts havn og i Pelzerhaken.

Samtidig takker vi de an-

Neustadt. Den danske delegation fotograferet af Hans Bøjlund på havne-molen. Helge Hansen, Regstrup, står med foreningens krans, som Helge senkede på det sted i Neustädter bugten, hvor »Cap Arcona« gik ned.

Mindesmærket for ofrene fra »Cap Arcona« ved Pelzerhagen ved Neustadt med et væld af kranser.

svarlige og hr. Lange fra Neustadt for udvist støtte.

»Cap Arkona«-mindefærden var også i år et højdepunkt indenfor vore arrangementer. Dette blev særlig understreget ved ministerpræsident Bjørn Engholms deltagelse. Der blev ført nogle uformelle samtaler mellem ham og repræsentanter for Amicale Internationale de Neuengamme, hvilket sikkert har bidraget til, at der skabes mere forståelse for mindehøjtidelighederne.

I sin tale fordømte han nazi-barbariet og priste den antifascistiske modstand selv i koncentrationslejren. Desuden udtrykte han anerkendelse for de overlevendes, de efterladtes og slægtningenes udholdende anstrengelser for, at begivenhederne ikke skal blive fortrængt og glemt, for at bevare mindet og skabe en human fremtid.

I samme ånd talte også førsteborgmester dr. Henning Voscherau, som sagde: »Ordet befrielse har en skyggeside. Der skete en befrielse til livet, til at overleve - men befriet fra erindringerne blev De ikke. En glemselens frihed kan ikke findes.«

I sine videre betragtninger betegnede han udnyttelsen af den tidligere koncentrationslejr Neuengamme som strafanstalt som forkert. Han spurgte: »Har vi gjort det mørke lysere, det tunge lettere? Har vi modtaget Deres ønsker om anerkendelse og medfølelse med forståelse og

opfyldt dem? ... Vi har ikke gjort vort værk godt nok, vi har endnu ikke fundet den form, som svarer passende til lidelserne og døden i Neuengamme og dens udekommendoer. Derfor vil vi i de kommende dage nøje overveje en anden, bedre omgang med dette sørgelige sted og, som jeg håber, snart komme til beslutninger. Senatet vil flytte strafanstalten. Dette er intet forsøg på at gøre noget godt igen, for det er umuligt. Det er en indrømmelse af vor manglende evne.« Hans tale sluttede: »Vær vor samvittighed og dobbelte formaning: At huske den smertefulde fortid og de umenneskelige forbrydelser og i dag som i morgen være på vagt overfor tegn på ny fremvoksende fjendtlighed!«

Ved mindemøderne 3. og 5. maj 1990 deltog repræsentanter for ambassader og generalkonsulater fra Belgien, Danmark, DDR, Frankrig, Østrig, Polen og USSR.

Desuden deltog efter vor indbydelse personligheder og repræsentanter for det offentlige liv, udsendinge fra parlamenterne og repræsentanter for partierne, kirkerne, fagforeningerne, de forfulgte organisationer og ungdomsforeningerne.

Foruden arrangementerne i Neustadt og Neuengamme blev på Vorwerker Hafens silo i Lübeck afsløret en mindeplade til minde om KZ-fangerens indskibning på døds-skibene. I talerne mindedes den konstituerede borgme-

ster i Lübeck, Szallmei, og den franske overlevende Chockey de over 7000 omkomne på KZ-skibene.

6. maj 1990 indviedes i Ladelund et nyt museum. Ved denne ceremoni repræsenteredes AIN af vicepræsidenten, Villy Mørk Jensen fra Danmark. Fra vort mindemøde i Klinkerwerk Neuengamme overbragte unge, engagerede Neuengamme-borgere ved et mindeløb til Ladelund et budskab, undertegnet af alle nationale repræsentanter.

En særlig tak tilkommer Ernst Busch-koret fra Kiel og Neuer Chor fra Hamborg, som foretog sange fra koncentrationslejrene og den franske partisansang og derved bidrog meget til at gøre højtideligheden gribende.

Det ville være en utilgivelig forglemmelse ikke at udtryk-

ke en ganske særlig tak til lederen af KZ-mindeparken Neuengamme, dr. Detlef Garbe, og hans mange medarbejdere for deres indsats ved planlægningen og gennemførelsen af vore internationale manifestationer. Ikke blot deres hjælp med organisatorisk arbejde, men også deres kærlige omsorg for de udenlandske delegationer bidrog til de store oplevelser.

På dette sted vil jeg opfordre de nationale foreninger til at forstærke deres forbindelser med KZ-mindeparken Neuengamme. Kun ved vore fælles anstrengelser vil det lykkes at skabe et værdigt KZ-mindested i Neuengamme inden 1995.

Fritz Bringmann
Generalsekretær

(Oversættelse ved L.G. Damgaard, Virum)

FORENINGERNE

SAMMENSLUTNINGEN

Mødet i juni

Fangesammenslutningens bestyrelsesmøde den 21. juni 1990 kl. 17 i Frihedsfondens lokaler. Dagsorden den sædvanlige. Alle foreninger var repræsenteret.

Formanden, Villy Mørk Jensen, bød de fremmødte velkommen, og forsamlingen rejste sig for at minde Mogens Petersens bortgang.

Sekretæren Solveig Skjøtt oplæste derefter protokollen fra sidste møde. Den blev godkendt uden kommentarer. - Formanden bekendtgjorde derefter, at der samme eftermiddag havde været afholdt et forretningsudvalgsmøde, hvor man havde drøftet forskellige forhold, dels vort blads problemer af økonomisk art, om der skulle bruges af »Katastrofefonden«, eller om en mindre forhøjelse af bladkontingentet kunne komme på tale, idet bladet havde haft et større underskud, og der forventedes et endnu større i 1990. - Også forholdet på Bernadottgården i Roskilde, som stadig

volder problemer, blev drøftet. - Senere var Rekreativefondens bestyrelse blevet indkaldt, hvor man regulerede indtægtsgrænsen for at få tilfaldt tilskud til kurophold. Grænsen er nu kr. 220.000 brutto - incl. evt. rente af kapital.

Bernadottgården i Roskilde

Formanden bad derefter Sammenslutningens 4 udvalgte bestyrelsesmedlemmer på Bernadottgården redegøre ærligt og sandfærdigt for de faktiske forhold, der hersker dernede. Sammenslutningen havde modtaget et brev fra økonomiudvalget i Roskilde kommune, hvori de ønskede, at vedtægten af 15/12-1971 mellem Sammenslutningen og Roskilde byråd burde ændres til, at Roskilde byråd får 4 poster i Bernadottgårdens bestyrelse og Sammenslutningen 3 poster. Som det er nu, har Sammenslutningen de 4 poster. Brevet gengivet forkortet. Underskrevet af borgmesteren.

Derfor havde formanden indbudt Helge Hansen til mø-

det, idet de tre andre bestyrelsesmedlemmer er med i Sammenslutningens regi. Nu gjaldt det om åbent at komme frem med, hvad man mener om Roskilde, så der kunne udformes en skrivelse med svar til kommunen. Vi måtte finde frem til, hvorfra og af hvem forholdene dernede bliver gjort så vanskelige.

Udtalelserne, som derefter kom fra Bernadottegårds bestyrelsesmedlemmer, var, at det var temmelig kaotiske forhold, man oplevede, så det var ubehageligt og deprimerende at deltage i møderne, som kunne vare i mange timer, f.eks. til langt over midnat. Der deltog flere personer, end der skulle være, og Sammenslutningens nye bestyrelse, der kun har siddet i 5 måneder, følte sig modarbejdet af kommunens repræsentanter og især af to navngivne personer, en beboer og den daghjemspatient, der har været vrøvl med i nogle år.

Den sidste viser meget grov opførsel, kommer med beskyldninger om bl.a., at »vore« bestyrelsesmedlemmer stjæler penge fra »vore« beboere (diætpenge, som blev vedtaget i januar 1990, og som »vore« repræsentanter endnu ikke (21/6-90) har modtaget en øre af). Ligeledes fremkommer de to personer med emget grove angreb på Bernadottegårds bestyrelsesformand, John Nielsen, som det udtalende bestyrelsesmedlem finder er fuldstændig grundløst, og roser i stedet formanden for at forsøge at få forholdene til at glide så godt som muligt med kommunens repræsentanter og forstanderen. Referaterne kunne bestyrelsesmedlemmerne næsten ikke genkende. - Iøvrigt udtalte bestyrelsesmedlemmerne, at de 4 personligt havde et godt samarbejde.

Bernadottegårds bestyrelsesformand og kasserer havde gennemgået kommunens budget, som viste sig at indeholde betydelige fejl og mangler. Blandt andet havde kommunens personale glemt at medregne daghjemmets kost, chaufførløn og kørselskontoen havde en større manko.

Dette havde man gjort den ansvarlige i kommunen opmærksom på, og resultatet var blevet, at den ansvarlige blankt havde erkendt de af kassereren og formanden påpegede mangler. De fik løfte om, at økonomiudvalget snarest ville tage budgettet op til fornyet vurdering og derefter indkalde til et møde. - Dette møde blev afholdt den 18. juni. detaljerne var endnu ikke til at overse på kun 3 dage, men budgettet ville blive væsentligt ændret.

Den 23. april foretog revisionen et uanmeldt kasseeftersyn på Bernadottegården. Her blev det oplyst, at der fra 29/1-23/4 ikke var godkendt et eneste bilag af institutionens ansvarlige leder. Det blev forelagt forstanderinden, og hun blev bedt om en forklaring - men kommunens repræsentanter mente, at det nok var i orden, at forstanderen havde givet husets bogholder tilladelse til at udbetale, så kunne forstanderen altid senere underskrive bilagene. - Dette kunne kassereren ikke være tilfreds med og meddelte, at han ville forelægge det for Sammenslutningen, man kunne ikke sidde revisionens bemærkninger overhørig.

Trykkesaftale

Formanden for Bernadottegårds bestyrelse, John Nielsen, fremlagde en trykkesaftale mellem Roskilde kommune og Sammenslutningen, som blev underskrevet af Villy Mørk Jensen.

Derefter blev der en længere diskussion blandt mødedeltagerne om de forskellige

indlæg, og resultatet blev, at man vedtog, at formanden svarede Roskilde kommune, at Sammenslutningen ikke ville afgive et mandat, men ønskede at beholde de fire, man havde, ifølge vedtægterne med kommunen. - Samtidig blev det vedtaget, at formanden, Villy Mørk Jensen, og næstformanden, Helge Kirulff, skulle tilbyde at mødes med kommunens ansvarlige for at drøfte forholdene på Bernadottegården.

Fra »vore« beboere på Bernadottegården i Roskilde var der fremsendt en meddelelse om, at de havde dannet en forening, og anmodede om at blive optaget i Sammenslutningen. Forslaget blev enstemmigt afvist, idet de fleste jo i forvejen er medlem af en forening.

Vort blad nu og fremover

Formanden havde inviteret Poul Nielsen, der står for bladregnskabet, abonnementet og annoncørerne, for at drøfte bladets regnskabsmæssige nuværende og fremtidige situation. - Også dette emne blev genstand for en længere diskussion, som resulterede i en ordveksling med Hans Andersen og Poul Nielsen, som til sidst meddelte, at han fra »i morgen« (22/6-1990) ikke mere ville have noget med bladarbejdet at gøre.

Bestyrelsen havde modtaget et brev fra Kammeraternes Hjælpefond, hvori man bl.a. forudså, at muligheden for bladets videreførelse kun vil foreligge i et kortere tidsrum og næppe over 5 år fra nu

A·P·MØLLER

af. Derfor mente man fra K.H.s side, at den før omtalte »katastrofefond«, der i øjeblikket tæller kr. 136.000 incl. renter, skal bruges, medens bladet endnu udkommer.

Det var der uenighed om. Der er jo en del kammerater endnu i begyndelsen af de 60 år, så det var for tidligt at bruge af de henlagte penge. Balance i bladbudgettet burde være, ifølge Poul Nielsen, en forhøjelse fra kr. 60,00 til kr. 80,00 årligt.

Da der ikke kunne opnås enighed derom, blev det henlagt til et senere bladudvalgs-møde.

Mødet sluttede med, at de forskellige foreninger redegjorde for deres dels afholdte og dels kommende aktiviteter.

Næste møde blev berammet til onsdag den 15. august kl. 17.00.

Mødet sluttede kl. 20.00.

Solveig Skjøtt
Sekretær

Vi holder 45-års fødselsdag

Så skal vi atter mødes på klubbens fødselsdag omkring et veldækket bord med god mad og drikke, musik, dans og sang, og det sker **onsdag den 19. september kl. 18**, og festen afholdes i **Rigspolitiets Kantine, Mitchellsgade 19-5., København V.**

Vi mødes om en velkomstdrink, hvorefter vi går til bords, hvor vi får serveret festmiddag bestående af: Vestkystsalat, glaseret skinke med grønsager og flødestuede kartofler, og kaffe med nøddehorn.

Der er selvfølgelig vine ad libitum til middagen.

For dette fine arrangement er kuvertprisen sat så lavt som 195,- kr. pr. person.

Du må ikke snyde dig/er for denne aften, der som sæd-

vanlig ved vore arrangementer vil blive hyggelig og morsom.

Reserver allerede nu dagen og glæd dig til en aften i kammeratligt lag. Tag din »bedste halvdel« under armen og mød op.

Kom også, selv om du er ensom i hverdagen. Vi lover dig, at du ikke kommer til at kede dig.

Tilmelding er nødvendig, og den sker ved, at du **senest den 5. september** på girokonto 6 17 60 03, Buchenwaldklubben v/Ernst Steen, Vendersgade 6-4., 1363 København K, indbetaler beløbet for deltagelsen.

Dagen indledes som sædvanlig med kransenedlægning ved mindesmærket på Bispebjerg Kirkegård, kl. 09.30, og derefter ved mindevæggen på Politigården.

Vel mødt den 19. september 1990.

BESTYRELSEN/GA

Besøg i Tycho Brahe Planetarium

Sammen med Amalienborgklubben arrangerer Buchenwaldklubben et besøg i Tycho Brahe Planetarium, Gl. Kongevej 10, København V, **onsdag den 24. oktober 1990.**

Vi tager, som sædvanlig, vore damer med og mødes kl. 12 i restaurant Cassiopeia, Gl. Kongevej 10, hvor vi spiser frokost sammen, og kl. 14 begiver vi os ind i planetariet, hvor der vises 2 film, en kl. 14 og en kl. 15.

Frokosten består af en dejlig platte med Christiansø-sild, røget ål og røræg, gravad laks, vol-au-vent med hønse-salat og bacon, og en bøf med løg.

Prisen for dette fine arrangement er kr. 150,- pr. person.

Drikkevarer købes til restaurationspriser.

Tilmelding til arrangementet er nødvendigt, og den skal ske senest den 1. oktober 1990.

For Amalienborgklubbens medlemmer sker tilmeldingen til Frank Zorn, tlf. 31-70 04 02.

Buchenwaldklubbens med-

lemmer tilmelder sig ved at indbetale beløbet for deltagelsen på gironummer 6 17 60 03, Buchenwaldklubben ved Ernst Steen, Vendersgade 6-4.th., 1363 København K.

Det er meget nødvendigt, at indbetalingsdatoen - 1. oktober - nøje overholdes, idet

ERHVERVSHÆMMEDE

Århus afdelingen

Den 29. august er der kransenedlægning ved ankeret på Åboulevarden kl. 17.45, og man fortsætter til Vestre Kirkegård, 4. Maj-kollegiet og Skæring Hede.

Spisning og fest kl. 18.30 i Bildbjergparkens selskabslokaler, Paludan Müllers Vej. Pris kr. 125.00.

Vedr. Årsstævnet i Frøslevlejren

I tilslutning til årets stævne i Frøslevlejren 11.-12. august har Randers og Århus afdelingerne stillet gratis bus til rådighed for medlemmerne. Hvis vi er heldige, får vi en chauffør, vi kender.

Randers

Vor deltagelse i mindehøjtideligheder vedr. 9. april.

Kl. 16 afholdt Marineforeningen en højtidelighed med kransenedlægning ved Mindeankeret på Randers havn. Taler var pastor Knud Baagø. Man sang »Som en rejselysten flåde« og »Altid frejdig, når du går«.

De samvirkende Soldaterforeninger for Randers og Omegn stod for arrangementet.

vi skal indbetale á conto-beløb i begyndelsen af oktober.

Reserver allerede nu dagen og snyd ikke jer selv for en meget interessant oplevelse i kammeratligt lag.

Vel mødt!

På klubbernes vegne
Georg Andersen

terne ved Frihedsmonumentet på Skovbakken og senere i Sct. Mortens Kirke.

Kl. 17.30 bød formanden Sv. Å. Dantoft velkommen, hvorefter man sang »Altid Frejdig«. Herefter talte tidligere sognepræst ved Sct. Mortens Kirke i Randers, pastor emeritus Helge Nedergaard.

Hjemmeværnet ved major Henning Rasmussen nedlagde en krans, og Gestapofangerne, Randers afdeling, ved Albert Ramussen, lagde en dekoration.

Derefter fællessang: »Der er et yndigt land«.

Trompetsolo: Retræten.

Kl. 19.00: Mindegudstjeneste i Sct. Mortens kirke. Prædiken ved sognepræst Knud Baagø, Vorup, og sognepræst Bent Martinsen.

Kirkens kor sang under ledelse af Ulrik Rasmussen.

Mange faner var repræsenteret ved de forskellige arrangementer.

Afholdelse af 4. maj

Kransenedlægning ved Frihedsmonumentet på Skovbakken kl. 19.00. Derefter på Nordre Kirkegård kl. 19.30 ved mindepladen og ved samtlige grave i Mindelunden, samt ved det på Sigfred Jensen Camres foranledning for nyligt flyttede gravmonument for sergent Sv. Aage Andersen, som blev dræbt 29. august 1943 i Næstved.

Herefter tog alle de fremmødte til Hvidsten, hvor Else Barner Andersen nedlagde en krans i mindelunden, og vi sang »Altid frejdig«. Der var også en del fra Hvidsten, der deltog i højtideligheden.

Derpå var der fælles kaffebord på Hvidsten kro. Hyggeligt og kammeratligt samvær.

13.-19. maj deltog Randers Afdelingen i Landsstævnet i Norge. Se referat i bladet for juni.

13. juni: Ved vores landsformands Mogens Pedersens bisættelse i Næstved deltog Randers Afdelingen med fane.

11.-12. august havde Randers Afdelingen sammen med Århus afdelingen arrangeret en fælles tur til Frøslevlejren og deltog i Frøslevlejrens Venners stævne.

Århus Program for 2. halvår 1990

29. august kl. 17.45: Kranse-
nedlægning - vi mødes ved
ankeret i Mindebrogade.

8.-9. september: Bestyrel-
serne for Randers og Århus
afdelinger holder arbejds-
weekend på Nors Hovedgård.

24. september: Åbent hus
hos Ditte i sommerhuset på
Helgenæs, Bjergstien 7, Esby
- telefon 86-35 62 96.

3.-4. november: Repræsen-
tantskabsmøde. Sjællands af-
deling arrangerer.

27. november: Traditionen
tro kører vi en tur til Berna-
dotttegården i Hadsund og til-
bringer en hyggelig eftermid-
dag med beboerne, der venter
os med kaffe og kage. Fælles
bustransport med afgang fra
Musikhuset i Århus kl. 13.00,
Rutebilstationen i Randers
kl. 13.30. Hjemkomst til År-
hus ca. kl. 18.00. Afdelingerne
betaler bus og kaffe.

23. december kl. 10.45:
Kransenedlægning - vi mødes
ved ankeret - søfolkenes min-
desmærke i Mindebrogade,
hvorfra vi kører til korset på
Bispetorv kl. 11.00. Videre til
Vestre kirkegård - 4. maj kol-
legiet og Skæring Hede.

Efter højtideligheden mø-
des vi i Egå Marina til en let
juleanretning, der består af:
Sild, fiskefilet, varm leverpo-
stej, ribbensteg og ost. Pris ca.
kr. 85,00. Kaffe kr. 15,00.

Marinaen vil gerne vide,
hvor mange, vi kommer, så
vær venlig at melde jer til hos
en af nedenstående.

Vi håber, at Højbjerg blan-
dede kor igen i år vil deltage

og hjælpe os med at synge
lidt, så forhåbentlig er der
mange, der har både tid og
lyst til at være med, så vi kan
»synge julen ind«.

Tilmeldinger til: Edith Jo-
hansen - 86-15 73 15

Beth Thorsen - 86-36 50 82

Kristian Sørensen - 86-27
24 81.

P.b.v.

Edith Johansen

Hannover- Stöcken Gruppen

Årsmøde afholdt i Horsens

Vi mødtes som sædvanlig
ved mindestenen ved Kloster-
kirken, hvor vi nedlagde en
krans og mindedes de døde
kammerater.

Derefter holdt vi årsmøde
på Bygholm Parkhotel. Ove
Misfeldt blev valgt som diri-
gent. Derefter aflagde for-
manden Peter Møller Mad-
sen beretning og omtalte de
forskellige møder, han havde
været med til.

Tytte Sørensen aflagde
regnskab og omtalte et brev,
han havde fået fra Th. Larsen
sammen med en gave på 1000
kr. Vi skålede efter Th.s øn-
ske, og vi ønskede ham et
godt helbred fremover.

Alle valg var genvalg.

Under eventuelt oplæste
Arnold Jensen et svar, han
havde fået fra Jørgne Kieler.
Vi vedtog at lægge dette og
Arnolds brev i forhandlings-
bogen.

P.E. Tanne efterlyste en
medlemsliste. Det blev vedta-
get at lægge en krans ved
mindesmærket i Hannover-
Stöcken.

Næste årsmøde afholdes
den 13. april 1991 på vandrer-
hjemmet i Horsens.

Efter årsmødet holdt vi
spisning med vore damer og
havde et par hyggelige timer
sammen.

Sekretæren

NEUENGAMME

Pilgrimsfærden til lejrene ved Ems-Kanal og Neuengamme

Landsforeningen af kz-fan-
ger fra Neuengamme foreta-
ger sin årlige pilgrimsfærd til
de tidligere koncentrations-
lejre Dalum og Versen ved
Meppen, Esterwegen og Neu-
engamme i dagene 31. august
til og med 3. september. Til-
melding til Birgit Lærche,
Immerkær 25, 2650 Hvidovre,
tlf. 31-75 58 03 efter kl. 18 og
senest den 10. august.

Odense afdeling

afholder ligeledes den årlige
Pilgrimsrejse til de tidlige-
re KZ-lejre Dalum, Versen,
Esterwegen og Neuengamme
samt Moor Museum i Pap-
penburg.

Afrejse mandag den 3.
sept. med hjemkomst tirsdag
den 7. sept.

Tilmeldelse til formanden
for Odense afd. Kurt Leo
Madsen, 66 10 92 56.

MINDEORD

Andreas Andresen

Fhv. postpakmester An-
dreas Andresen, Niels Ebbe-
sens Vej 31, Skanderborg blev
72 år.

Andreas Andresen stam-
mede fra Als og har boet i
Skanderborg i cirka 40 år.

Under krigen var han i
modstandsbevægelsen, og
han var medlem af hjemme-
værnet. I sin tid i FDF-Sam-
virket var han initiativtager til
byggeriet af Mossø-huset og
deltog aktivt i arbejdet med
Ungdomsgården, Forårsløbe-
ne og Regattafesterne. Han
har ligeledes været medlem
af Skanderup-Stilling sogne-
råd og formand for Skande-
rup menighedsråd.

Lasse Jensen

Den 11. marts fik vi det tri-
ste budskab, at vor kære ven
»Lasse«, Lars Aage Jensen,
P. Freuchensvej 21, 9210 Aal-

borg, var afgået ved døden 71
år gammel.

Vi har jo alle - også Lasse
selv - gennem nogen tid kun-
net se, hvor det bar hen, alli-
gevel er det et chok hver
gang, når vi ser vore gamle
venner falde bort, og vi er jo
kommet i den årgang, hvor
det er alt for ofte, vi får mel-
ding om noget sådant.

Trods sygdom holdt Lasse
sig i vigør, ikke mange dage
før døden indtraf, besøgte
han centret og deltog i vores
komsammen, han var jo
kendt af alle, der er kommer
her. I flere år var det ham og
hustruen Kirsten, der på dyg-
tig vis stod for vores center, et
arbejde de gik højt op i, og
som vi har meget at sige dem
tak for. Lasse var også man-
geårigt bestyrelsesmedlem,
og han var den, der i mange år
tog det store slæb, når der
skulle arrangeres fester m.m.

Vi vil mindes Lasse med
glæde og sige tak for din ind-
sats i foreningen.

Børge Jensen

Eigil H. Larsens Eftf.

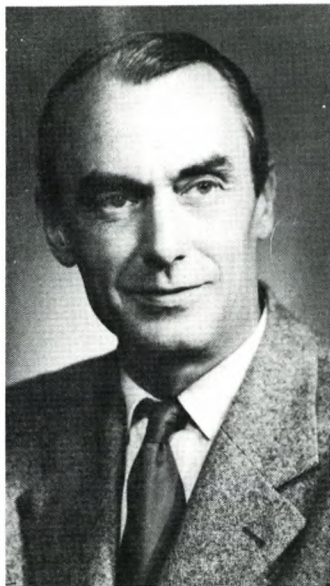
v/ P. Juul (k-z. 67.975)

St. Strandstræde 11
(v/ Kongens Nytorv)

Flagfabrik

1255 København K
Telf. 01 11 07 87

Mogens Fog

Mogens Fog

Professor, dr. med. Mogens Fog, blev 86 år.

Han var en af de centrale ledere af modstandskampen mod den tyske besættelsesmagt i 1940-45 og minister i befrielsesregeringen, og han var rektor for Københavns Universitet under det store studenteroprør i 1968.

Alle danske dagblade har i anledning af dødsfaldet bragt udførlige nekrologer, men ingen har berettet om Mogens Fogs fremlæggelse af lov nr. 475 i Folketinget. Da der desuden knytter sig en meget nærtstående 45-års dag til begivenheden, vælger vi her at holde os til den side af Mogens Fogs indsats.

Loven blev forelagt i Folketinget den 19. september 1945 af de daværende minister for særlige anliggender, professor Mogens Fog. Han har senere røbet, at der blandt de politiske partier var stemning for, at denne særlige lov skulle formes som en del af den almindelige sociale lovgivning. Mogens Fog fastholdt – og satte sin stilling ind på – at det ikke måtte være en sociallov, men en lov om erstatning for mistet liv, helbred eller uddannelse til dem, der havde taget byrden ved Danmarks frihedskamp. Og det blev også resultatet.

Mogens Fogs tale i Folketinget

Ved forelæggelsen i Folketinget

get sagde Mogens Fog bl.a.: »Selv om de byrder og lidelser, som den tyske besættelse påførte Danmark, er mindre end for andre tysk-okkuperede landes vedkommende, har krigen dog påført en stor del af den danske befolkning betydelige tab. Mange har mistet liv eller førlighed i frihedskampen eller som ofre for tyske overgreb her i landet eller deportation til udlandet. Mange har som følge af besættelsesmagts bestræbelser måttet »gå under jorden« og opgive deres sædvanlige erhverv eller mistet deres hidtidige eksistensgrundlag, fordi de måtte flygte til udlandet.

Ingen økonomisk hjælp kan råde bod på de sjælelige lidelser, som tyske overgreb, eftersøgninger, fængslinger og deportationer har påført ofrene og deres pårørende, og ingen økonomisk hjælp kan opveje savnet af de faldne og dræbte, men det danske samfund må føle det som en pligt at yde al rimelig materiel støtte til dem, der blev direkte ramt af besættelsen og frihedskampen.»

Lovforslaget fik støtte fra samtlige partier, omend Retsforbundets ordfører, Oluf Pedersen, havde enkelte forbehold.

Hovedsagen er imidlertid, at erstatningsloven blev vedtaget énstemmigt af såvel Folketinget som det daværende landsting. Og det er den erstatningslov, der også i dag er grundlag for, at besættelsestidens ofre kan leve en rimelig tilværelse. Den danske erstatningslov indtager iøvrigt en fornem plads som en af de bedste love af den art i de af nazisterne besatte lande.

Mogens Pedersen

Landsforeningen Gestapo-fangerne har lidt et smerteligt tab, idet landsformanden Mogens Pedersen afgik ved døden den 8. juni 1990, efter lang tids sygdom.

Vi, der kendte Mogens, fulgte hans utrættelige energi i kampen mod sin sygdom, og vi håbede alle, at han ville blive rask, men sådan skulle det ikke være.

Mogens Pedersen

Mogens blev arresteret af Gestapo i 1944, og den 29. november samme år blev han sendt til Tyskland. Fra Neuengamme blev han sendt videre til SS Baubrigade 500 ved Osnabrück og blev sammen med flere danske og andre installeret i en jernbanevogn. Det var et jernbaneknudepunkt, der næsten hver dag blev bombet af engelske flyvere. Arbejdet var hårdt med at lægge nye sveller og jernbaneskiner efter bombardementerne, og i betragtning af den dårlige kost, fangerne levede af, skulle dette arbejde nok mærke sin mand.

En af hans lidelsesfæller, kaptajn Erik Finderup, der var samme sted som Mogens, har fortalt mig, at da krigen nærmede sig sin afslutning, blev fangerne sendt til Bergedorf station og derfra til Neuengamme, men da var Mogens så afkræftet, at hans kammerater måtte skiftes til at bære ham. Ingen af hans kammerater troede, at Mogens kunne komme med hjem til Danmark, men Mogens' stædige energi gjorde, at det lykkedes.

Mogens har aldrig glemt, hvad han og hans kammerater har lidt i KZ-lejrene, og flere af hans kammerater har han fået skaffet ind under erstatningsloven.

Mogens var en stræber. Han var medlem af Neuen-gammeforeningens bestyrelse, og han var næstformand i Frøslevlejrens Venner.

Mogens blev i november 1989 valgt til formand i Landsforeningen Gestapo-

fangerne. Han var med i landsforeningens Norgestur i maj 1990. Den 19. maj var Erik Finderup og hans kone Lykke, samt undertegnede og min kone sammen med Mogens i Oslo, og skulle gå til Karl Johans gade, men Mogens måtte ty til en restaurant og sagde til os, at vi kunne hente ham der på tilbagevejen. Mogens formelig slæbte sig af sted, men sagde dog: »Når jeg kommer hjem og får en ny blodoverførsel, er jeg på toppen igen!«

Men sådan skulle det altså ikke gå. Vi har mistet en god kammerat, som vi vil savne meget. Vi vil ære hans minde.

Axel Lauritzen

Tak!

Mange tak for opmærksomheden ved Mogens' bisættelse onsdag den 13. juni.

Inger, Vordingborg

Poul Thomsen

Poul Thomsen

Lærer Poul Thomsen, Roldvej 1, Aars, blev 64 år.

Han var født i Aalborg, uddannet i manufakturbranchen og var som ganske ung aktiv i modstandsbevægelsen. Krigens sidste år tilbragte han i Frøslev-lejren og kom med på flere himmelfartskommandoer.

Efter i en længere årrække at have drevet egen virksomhed bl.a. i Randers, uddannede han sig til lærer i Skive og var derefter i 16 år lærer ved Nøvling skole.

Asger Ussing-Jepsen

Asger Ussing-Jepsen

Forhenværende rektor ved Vesthimmerlands Gymnasium i Aars, Asger Ussing-Jepsen, Aars, er død, 78 år.

Han blev i 1938 cand.mag. i fransk og latin fra Århus universitet. Fra 1939 til 1945 var Ussing-Jepsen ansat ved Herlufsholm Kostskole, hvorefter han kom til Viborg Katedral-skole, hvor han arbejdede til 1960, da han blev udnævnt til rektor på det ny gymnasium i Aars. Her var han til 1979, da han søgte sin afsked.

I Asger Ussing-Jepsens tid på Herlufsholm under Den anden Verdenskrig, var han aktiv leder af Herluf Trollegruppen. Han startede med at være aktiv, mens han var lærer på Herlufsholm, der jo var kostskole. Det var til stor nytte, at han kendte skovene ved Herlufsholm.

Han var aktiv indenfor Dansk Samling. Her mødte han sin kommende kone, og de blev gift i 1943.

Under en Gestapo-razzia krævede han ud på taget og skjulte sig bag en skorsten.

Gruppen havde visse bevogtningsopgaver på banelegemet. En dag blev et medlem af gruppen skudt af 2 tyske soldater, der ville tiltvinge sig smør uden rationeringsmærker. Han blandede sig i aktionen og blev så skudt.

Ussing-Jepsens hovedindsats kom til at ligge i Aars, hvor han stod i spidsen for det pionerarbejde, der skabte Danmarks første egentlige landgymnasium.

Efter befrielsen blev han en af tillidsmændene bag dagbladet »Information«.

En canadisk flyvers sidste »togt«

Efter at vi gennem de seneste år har fået et tættere samarbejde med den canadiske Buchenwaldklub, hvis medlemmer vi var fanger i Buchenwaldlejren sammen med i 1944, er det kommet frem i min erindring, at der i min barndoms fødeby - Karlslunde - på kirkegården ligger begravet en canadisk flyver, der blev fundet dræbt i foråret 1945.

Da vi i eftersommeren i år forventer besøg af et par af medlemmerne fra Canada, har jeg fundet anledning til at undersøge sagen nøjere og er kommet frem til følgende:

Jeg ved, daværende sognepræst, nu afdøde Erik Mikkelsen, var »primus motor« i, hvad der dengang hændte, og jeg ved også, at han har haft kontakt med flyverens forældre, der få år efter krigen har besøgt Karlslunde og set gravstedet.

Af gravstenen på kirkegården fremgår:

Canadisk flyver Keith Rainford

1922-1945,
og forneden er indhugget følgende vers:

Du gav dit liv i bitter strid
for navnløs ven i nød,
mod sådan ånd står ingen
nid

og sejrer ingen død.

På tidspunktet for mit besøg på kirkegården - den 11. april 1990 - stod der flotte buketter rød/hvide nelliker og en buket påskeliljer på den meget velholdte grav.

Efter at jeg forgæves havde søgt nærmeste oplysninger blandt ældre »Karlslundere«, rettede jeg henvendelse til nuværende sognepræst Steffen Lorck, der kunne oplyse mig om, at det af kirkebogen for Karlslunde sogn fremgår; at canadisk flyver Keith Rainford var fundet ved Karlslunde Strand sammen med sin udfoldede faldskærm den 28. maj 1945, og at begravelsen fandt sted den 31. maj 1945.

Graven vedligeholdes af kommunen, og menighedsrådet sørger for, at der på mærkedage sættes blomster, og det var sidst sket den 9. april 1990.

Det er mig bekendt, at ældre beboere i Karlslunde ofte lægger en buket blomster på graven.

Ved mine videre undersøgelser fandt jeg frem til fru Asta Jensen, 75 år, som »gik til hånd« i Karlslunde Præstegård i pastor Erik Mikkelsens tid. Hun kunne fortælle mig, at de mænd, der havde haft med sagen at gøre, med en enkelt undtagelse, alle var døde. Undtagelsen er maler Ricard Larsen, 83 år, Jægerstræde 10, Karlslunde, hvem jeg har besøgt, og han huskede dog ikke enkeltheder vedrørende fundet og transporten af canadieren, men han havde overværet begravelsen.

Han kunne dog oplyse, at verset på gravstenen var skrevet af nu afdøde maler Holger Jensen, Karlslunde.

Efter dette må jeg konstatere, at der sikkert ikke findes personer i Karlslunde, der kan give nærmere oplysninger vedrørende sagen.

Findetidspunktet - 28. maj 1945 - kan synes mærkeligt, men det behøver ikke at betyde, at flyveren er skudt ned på dette tidspunkt, idet han kan have ligget i vandet - Køge Bugt - i længere tid, idet den udfoldede faldskærm kan have virket som en kontravægt på ham, inden han drev i land som »strandvasker« den 28. maj 1945.

Vi har i klubbens bestyrelse til hensigt, at vi ved kommende besøg af canadiske flyvere vil besøge Keith Rainfords grav i Karlslunde.

Georg Andersen

Rådhuspladsen i Bogen den 5. maj 1945. Foto udlånt af Lokalhistorisk arkiv for Bogen kommune.

BØGER

»lidt af Otto«

Der er her i 50-året for Danmarks besættelse dukket mange bøger op om den tid, der fulgte efter 9. april.

Den 29. maj udkom en, der omhandler modstandsbevægelsen i den lille fynske by Bogen.

Bogen er skrevet af Birgit Folden efter samtaler med en af dem, der som ung var med til at gøre Bogen kendt i 1942-43, som en af de byer, der sammen med Odense gik til aktiv modstand mod tyskerne. Den unge mand, Otto Kruse, havde i mange år ikke kunnet tale om begivenhederne og om opholdet i tyske tugthuse og lejre.

Men på et tidspunkt begyndte han at fortælle til sin hustru og børnene, og resultatet blev, at man ved hjælp fra Rotary og Kreditforeningen fik udgivet denne bog.

Beretningen blev suppleret op af den del af modstandsbevægelsen, som fortsatte efter at den første modstandsgruppe var blevet arresteret i august og september 1943.

Derved giver bogen et glimrende billede af modstanden i sådan en lille provinsby, hvor alle kredse af befolkningen var aktive.

Læs den. Den er nok lidt anderledes end andre bøger om den tid, men den giver et nøgternt billede af byen Bogen.

VMJ

ADRESSE- LISTE

SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45

Fmd.: Villy Mørk Jensen, Sjørringvigvej 6, Sjørring, 7700 Thisted. 97 97 12 71.
Skr.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose. 42 48 56 74.
Kass.: Bernth Johannesson, Jacobysallé 16, 2.th., 1806 Frederiksberg C, 31 31 86 86.
Bestyrelse: Villy Karlsson, Helge Kierulff, Hans Andersen, Else Drejer, Birgit Fischermann, Ove Laursen, Peter Møller Madsen, John Nielsen, Birgit Lærche, Lilian Olsen og Jacob Jensen.

BUCHENWALD-KLUBBEN

Fmd.: Hans Andersen, Sløsevej 19, 4894 Øster Ulslev 53 86 55 59.
Kass.: Ernst Steen, Vendersgade 6, 1363 København K 33 12 85 95.
Sommer: Møststien 6, Vester Lyng, 4500 Nykøbing S. 53 41 01 20.
Odense: Carl Aage Hansen, Kærmindevej 25, 5000 Odense. 66 12 71 99.
Århus: Fmd.: Knud Andreasen, Stenbjerg Kirkevej 6, 7752 Snedsted. 97 93 83 11.
Kass./skr.: Arnold Sejersen, Jægergårds-
gade 138, 2., 8000 Århus C. 86 13 07 65.
Aalborg: G. Hansen, Østre Allé 47, 9000 Aalborg. 98 12 73 63.

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: John Nielsen, Margrethevej 28, Ejby, 4070 Kirke Hyllinge. 42 40 50 87.
Kas.: Ernst Nielsen, Firkovvej 42, 2800 Lyngby. Giro 6 45 87 18. tlf. 42 87 09 58.
Socialsekretær: Otto Laugesen, Snerlevej 27, 7900 Nykøbing Mors. 97 72 02 27.

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Fmd.: Bernth Johannesson, Jacobys Allé 16, 2.th., 1806 Frederiksberg C. 31 31 86 86.
Kass.: Richard Tue Andersen, Randersvej 75, 8200 Århus N. 86 16 92 42. Giro 5 43 27 23.
Omegnsafdelingen:
Fmd.: Johan Kanding, Ved Bellahøj 6,6, 2700 Brønshøj. 31 60 23 33.
Kontoret: Kongevejen 252, 3.sal, 2830 Virum. 42 85 58 98. Giro 8 81 17 88. Kontortid for sociale sager: Tirsdag og torsdag 10-12. Sommerferie 15. juni - 15. august.
Esbjerg afd.: Fmd.: Viggo Hansen, Palnatoke Alle 19, 6700 Esbjerg. 75 14 27 58.
Kontor: Centret, Skolegade 54, 6700 Esbjerg. Åbent hver onsdag kl. 14-17.

Sydøstjysk afd.: Fmd.: Jens Jac. Jensen, Ullerupdalvej 217, 2., 7000 Fredericia. 75 92 54 57.

Kontor: Vendersgade 30,1 tlf. 75 93 29 73, åbent tirsdag 14-16.
Socialsekretær: Kai Ibsen, Skovparken 38 B, 6000 Kolding. 75 52 82 43.

Kolding: Kontor: Koldinghus, Staldgården. Åbent 2. og 4. torsdag kl. 14-17. 75 53 18 84.

Odense afd.: Det sociale udvalg v/ Aksel Søndergård, Bøgeparken 80, 7.th., 5240 Odense NØ, tlf. 66 10 40 32.

Fmd.: Kurt Leo Madsen, Skovhaven 70, 5320 Agedrup, tlf. 66 10 92 56.
Kass.: Ruth Gjersing, L.A. Ringsvej 92, 5230 Odense M, tlf. 66 14 27 16.

Sydfyns afd.: Sekretær: Hjarne Ditlevsen, Løkketoften 15, 5700 Svendborg. Kontor: tlf. 62 20 15 52 (bedst kl. 08.00-11.00).

Sjællands afd.: Ove Laursen, Moseskrænten 3, Ganløse Bund, 3660 Stenløse 42 18 30 46.

Aalborg afd.: Fmd: Børge Dahl, Herskindsgade 9, 9000 Aalborg, 98 12 84 92.

Kontor v/ Børge Jensen, Østerbro 38, 9000 Aalborg. 98 12 16 19. Åbent tirsdage 10-12, torsdage 10-17. Åbent for kammeratligt samvær torsdag 14-17.

Århus afd.: Fmd. Richard Tue Andersen, Randersvej 75, 8200 Århus N. 86 16 92 42
Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200 Århus N. 86 16 91 18 i åbningstiden: Tirsdag og torsdag kl. 10-12.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Fmd.: Mogens Pedersen, Skt. Clemensvej 2, 4760 Vordingborg, tlf. 53 77 58 94.

Kass.: Else Bentzen, Nørre Boulevard 62, 8900 Randers, tlf. 86 42 69 61.

Randers afd.: Fmd.: Frode Greve Rasmussen, Lyngdalvej 18, 8500 Grenå. 86 30 90 76.
Kass.: Ejnar Hulten, Møllevej 69, Hornbæk, 8900 Randers. 86 41 81 81.

Sjællands afd.: Fmd.: Jens Thomsen, Skottegården 15, 2770 Kastrup. 31 50 48 61 og 31 50 09 70.

Kass.: Jørgen Kaufmann, Th. Philipsensvej 2, 2770 Kastrup. 31 50 30 38.

Århus afd.: Fmd. Edith Johansen, Sandkåsvej 2, 8210 Aarhus V, tlf. 86 15 73 15.

Kass.: Beth Thorsen, Havvej 3, Vrinners, 8420 Knebel. 86 36 50 82, giro 1 27 64 92.

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER FRA BESÆTTELSEN

Fmd.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose. 42 48 56 74.

Kass.: Salle Fischermann, Bernstorffsvej 155, 11.th., 2820 Gentofte. 31 64 51 74.

HANNOVER-STÖCKEN

Fmd.: Peter Møller Madsen, Sjælør Boule-

vard 12, 2.tv., 2450 Kbh. SV. 31 16 60 98.
Kass.: Carl Adolf Sørensen, Egernvej 24, 8270 Højbjerg. 86 27 23 47.

HORSERØD

Fmd.: Villy Karlsson, Toftekærsvvej 116, 2860 Søborg. 31 69 86 62.

Kass.: Kaj Birkemose Petersen, Gl. Køge Landevej 251B, I-dør 2., 2650 Hvidovre. 31 49 20 62.

NEUENGAMME-FORENINGEN

Fmd.: Villy Mørk Jensen, Sjørringvigvej 6, Sjørring, 7700 Thisted. 97 97 12 71.

Kass.: Søster Lærche, Immerkær 25, 2.tv., 2650 Hvidovre. 31 75 58 03.

RAVENSBRÜCK-GRUPPEN

Astrid Blumensaaft, Carlsgade 5, 5000 Odense C. 66 12 79 08.

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Peder Søgård, Amerikavej, 7,4. th., 1756 København V. 31 23 02 14

Kass.: Emmy Eskildsen, Nansensgade 22, 5000 Odense C. 66 11 92 52.

Odense: Evald Lægteskov, Åsumvej 128, 5240 Odense NØ. 66 10 24 15.

STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Helge Kierulff, Kidhøj 10, 2880 Bagsværd. 42 98 11 77.

Kass.: Hertha Berthelsen, Landlystvej 72, 2650 Hvidovre. 31 75 97 13.

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Fischermann, Toftekærsvvej 28 C, 2820 Gentofte. 31 65 82 12.

Kass.: Herman Ebstein, Gerlevvej 15, 2700 Brønshøj. 31 28 27 15.

Frihedsfondens postadresse er: Frederiksberg Bredgade 13, 2000 Frederiksberg. Telefon 31 87 44 41. Kontoret er lukket mandag og fredag.

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: Ejers af De Erhvervshæmmede. 12 senge. Adresse: 4. Maj-huset, 8582 Anholt by. Henv. til S.E.F. Skovvangsvej 220, 8200 Århus N. Telefon 86 16 91 18, i kontortiden eller Rich. Tue, 86 16 92 42 (sommerhus 86 55 84 64) Ansøgning om ophold i højsæsonen skriftligt senest den 1. februar.

Kegnæs: Ejers af Kammeraternes Hjelpefond. Se øverst bladets side 2.

»Nors Hovedgård«: Selvejende institution. 12 senge. Adresse: Hindingvej 38, Nors, 7700 Thisted. Henv.: Alex Bindeballe, 97 98 11 95.

Smidstruphytten: Ejers af Foreningen af Gestapofanger fra Besættelsen. 4 senge. Henv. til: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose. 42 48 56 74.